

ใจกลุ่กซี่

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๐

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราตั้งใจ ตั้งใจฟังธรรม ธรรมนะ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมนี้เป็นเครื่องเยียวยาชีวิตใจ คู่มือ เราเกิดมานี้ทุกข์ยากขนาดไหน ทุกข์ยากนะ คนจะมั่งมีศรีสุข คนจะทุกข์จนเจ็ญใจ ความทุกข์ระดับไปในหัวใจ ทุกข์นี้เพราะอะไร เพราะทุกข์นี้เป็นอริยสัจ ทุกข์นี้เป็นความจริง โลกนี้มีแต่ความทุกข์ แต่เพราะว่าอะไร เพราะกิเลสมันเคยใจกับหัวใจของสัตว์โลก ถึงว่ามันยอมจำนนกับชีวิตนี้ไง หาแต่ความสุขกัน คิดว่าหาความสุขนะ มันจะมีความสุขมาจากไหน ในเมื่อมันยังเป็นอวิชชาพาเกิด สิ่งที่เป็นอวิชชามันอยู่กับใจของเรา เห็นไหม

แล้วเกิดมา คู่มือ คู่มือเจ้าชายสิทธัตถะ เกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ พยายามแสวงหาอยู่ ๖ ปีนี้แสวงหาเพื่อใคร? แสวงมาเพื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แสวงหาเป็นพระโพธิญาณ เวลาสร้างสมบุญญานิการ คู่มือสร้างสมเป็นพระโพธิสัตว์ นี้ ๔ อสงไขย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเลยว่า “บารมีเรามีเท่านี้ เราสร้างมา ๔ อสงไขย” เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ก่อนๆ มา ๑๖ อสงไขย ๘ อสงไขย รู้สัตว์บนสัตว์มันมีอำนาจวาสนามากกว่านี้ไหม

นี่ ๔ อสงไขย คำว่า “๔ อสงไขย” นับไม่ได้ถึง ๔ หน แล้วแสนมหากัป สิ่งนี้สร้างมาทุกข์ไหมล่ะ? ทุกข์ แต่มีความปรารถนา มีความพอใจไหม เพราะสร้างสมมา เห็นนะ ความปรารถนา เพราะเราปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ ปรารถนาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็แสวงหาสิ่งนี้ แสวงหาสิ่งนี้ ทุกข์ก็พอใจ แต่ทุกข์นี้มันมีบุญมีกรรม

คนเราเกิดมาถ้ามีบุญมีกรรม ถ้ามีบุญ ชีวิตจะประสบความสำเร็จตามอำนาจวาสนามา เราทำมา ถ้าเราทำมานะ มันจะมีคนช่วยเหลือ จะมีคนเจือจานไป แต่ถ้าคนไม่มีวาสนาก็ต้องพยายามขึ้นไปประสาเราไง คู่มือ คู่มือพระโพธิสัตว์ เวลาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่างๆ กันด้วย

บุญญาธิการ ด้วยการสั่งสมมา นี้ก็เหมือนกัน ในชีวิตเรา เราเห็นกันตั้งแต่เกิดมาเท่านั้นนะ เวลาเราเกิดมานี้เราเกิดมา เวลาเราเกิดมาเราก็เป็นเรา เราจำได้ไงว่าเราทำคุณงามความดี

คุณงามความดีสิ เพราะเราเกิดมา เห็นใหม่ เราเกิดมา เราเกิดมาในพระพุทธศาสนา เราเกิดในพ่อแม่ที่เป็นสัมมาทิฐิ เราถึงจะได้มาประสบอย่างนี้กันนะ คูสิ เราย้อนกลับไปตั้งแต่เด็ก เห็นใหม่ สมัยโบราณของเรา เวลาเกิดมาในสังคมนะ ร่มเย็นเป็นสุข เพราะสังคมชาวพุทธ ชาวพุทธมีความเมตตา กัน มีสิ่งต่างๆ เจือจางกัน สังคมจะร่มเย็นเป็นสุข

แต่เวลาเราโตขึ้นมาในปัจจุบันนี้ โลกร้อนไปเรื่อยๆ นะ โลกร้อนไปเรื่อยๆ เพราะอะไร เพราะว่าสังคมอุตสาหกรรม เห็นใหม่ เวลาที่มีความสำคัญทั้งนั้น เร่งรีบกันเพื่อแสวงหากัน แล้วต้องหมุนให้ตามทันโลกนะ เพราะเอาโลกเป็นใหญ่ไง นี่โลกมันเป็นใหญ่มันถึงเราร้อน ปัจจุบันนี้เอาโลกมาเป็นใหญ่กัน แล้วเกิดมาในโลกต้องเป็นอย่างนั้น ถ้าเราอยู่ในทุนนิยม เราจะปฏิเสธทุนนิยมไม่ได้ ถ้าปฏิเสธทุนนิยมไม่ได้เพราะเราอยู่กับโลก โลกต้องหมุนไปซะใหม่ นี่มันเป็นคราวเป็นกาลไถ

แล้วเราก็มามองกันว่าเดี๋ยวนี้โลกเจริญ ย้อนกลับไปคูสิดีสิ เวลาคนที่อยู่ตั้งแต่โบราณมา เขาจะไม่รู้จักเทคโนโลยีของเรา เราจะมีแต่เทคโนโลยี เราจะมีเทคโนโลยี เราได้ใช้ของที่ดีๆ ใจ แต่วัดคุณค่าชีวิตกันสิ...ชีวิต เห็นใหม่ เรามีลมหายใจเข้าและลมหายใจออก ชีวิตนี้มีคุณค่ามาก ถ้าชีวิตนี้มีคุณค่ามาก อยู่ที่ไหน? อยู่ที่ความรู้สึก ถ้าความรู้สึกของเรา ถ้ามันมีคุณค่าขึ้นมา เราถึงจะทำสิ่งนี้กัน ที่เราออกแสวงหากัน เราออกมาฟังธรรมกัน ธรรมมาจากไหนละ

ธรรมที่ออกมาจากใจของครูบาอาจารย์เรามันเป็นสิ่งที่สะอาดบริสุทธิ์นะ ถ้ามันเป็นสิ่งที่สะอาดบริสุทธิ์นี้มันเข้าถึงใจ แต่เราฟังธรรมกัน เราฟังธรรม พระเทศน์ภาคปริยัติ อ่านหนังสือให้ฟังมันเข้าถึงใจเราไหม อ่านหนังสือให้ฟังนะใครก็อ่านได้ เดี่ยวนี้คอมพิวเตอร์มันมีพระไตรปิฎก คีย์ได้เลย อ่านได้เลย ยิ่งอ่านยิ่งสงสัยเพราะกิเลสเรามันพาสงสัย

“ใจเรามันคลุกซี้” คูสิ คูสิๆ มันนะ เราเลี้ยงเด็กมาในโบราณ เวลาเด็กมันจื๊ขึ้นมา มันจื๊มันเยี้ยว มันนอนคลุกนี้มันไม่รู้ตัวมันเลยนะ แล้วมันนำสกปรกใหม่ เราว่าสกปรกนะ แต่เด็กมันไม่รู้เรื่องเลย มันสนุกของมัน มันเอาเข้าปากด้วย มันกินด้วย ถ้าพ่อแม่เลี้ยงลูกสมัยโบราณเลี้ยงด้วยธรรมชาติ เวลามันจื๊มันเยี้ยวที่เราไม่เห็น มันจะคลุกอยู่อย่างนั้นนะ ถ้ามันคลุกอยู่อย่างนั้นนะ เรามองด้วยสายตาคน เราคิดภาพ เราจะสลดสังเวชเลย

แต่ถ้าในหัวใจของเรา จิตมันคลุกซี่ จี้โลก จี้โกรธ จี้หลง นี่มันหลงอยู่แล้ว ถ้าไม่หลงมันไม่ได้มาเกิดหรือก่ สิ่งที่มีมันเกิดมานี้มันคลุกอยู่กับมัน แต่เราไม่เข้าใจ ถ้าเราไม่ใช้ธรรมเราก็ฟังนี้ไม่ได้ ถ้ามันเป็นธรรมนะ มันเป็นธรรม มันจะเห็นโทษใจ เห็นโทษว่าสิ่งทีมาเกิดมันมีคุณประโยชน์

เวลาว่าพูดถึงอริยทรัพย์ การเกิดเป็นมนุษย์นี่เป็นทรัพย์อันประเสริฐ ถ้าทรัพย์อันประเสริฐ เพราะเกิดขึ้นมาแล้วมันมีเหตุมีปัจจัยมหาศาลเลย เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ธรรมมันถึงเป็นประโยชน์มีคุณค่าอย่างนี้ไง ถ้ามีคุณค่าอย่างนี้เพราะมองไปแล้ว มองในโลกมันสลดสังเวชเพราะอะไร เพราะกายกับใจ สิ่งทีเป็นกายนี่เป็นเรื่องของธาตุ สิ่งทีเรื่องของธาตุเพราะวิญญะมันเป็นอย่างนี้

เราเกิดในวิญญะ เราเกิดเป็นมนุษย์ เวลาจิตปฏิสนธิไปในไข่ของมารดา อยู่ในครรภ์ ๙ เดือนคลอดออกมา สิ่งนี้เป็ความมหัศจรรย์ ถ้าเรื่องพูดถึงทางวิทยาศาสตร์พิสูจน์กันแล้วมหัศจรรย์มาก เพราะอะไร เพราะมันเป็นธรรมชาติทีมันสร้างสิ่งทีวิทยาศาสตร์ยังทำไม่ได้ ทำสิ่งนี้ไม่ได้ แล้วมันเป็นสิ่งทีมหัศจรรย์ ชีวิตคนนี่มหัศจรรย์มากเลย มันเติบโตขึ้นมา พอมหัศจรรย์ขึ้นมา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นสภาวะแบบนี้ไง

แล้วเกิดมาร่างกาย เราเกิดมาตั้งแต่เด็ก เวลามันเล็ก เล็ยมันมาตั้งแต่เล็กแต่น้อยมันก็คลุกซี่ของมันมา มันไม่รู้เรื่องของมันหรือก่ อย่างนั้นเราเห็นว่ามันเป็นสิ่งทีสกปรก แต่เวลากินเข้าไปอาหารนี้มันก็เป็นจี้ เพราะอะไร เพราะมันเป็นธาตุ เก็บไว้มันก็เนาบูดทั้งนั้นนะ เห็นไหม อาศัยสิ่งนี้ ธาตุมันเป็นอย่างนี้ไง ธาตุมันเป็นอย่างนี้เพราะมันมีธาตุไฟ ธาตุไฟคือจิตใจของเรามันอยู่ในร่างกายนี้มันอบอุ่น ธาตุไฟยังมีอยู่มันก็เผาผลาญ เผาผลาญสิ่งนี้ให้เป็นอาหาร เผาผลาญสิ่งนี้ให้เป็นประโยชน์กับร่างกาย ร่างกายก็เติบโตมา โตมาในสิ่งสภาวะสิ่งนี้มันเป็นสิ่งทีมหัศจรรย์

แต่เวลาสุขเวลาทุกข์ละ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เวลาพ่อแม่ออกไปแรกนาขวัญ ทิ้งไว้ตั้งแต่เด็ก เพราะบุญญาธิการสร้างมา สิ่งนี้มันจะเป็นความฝงใจ ไปแรกนาขวัญนั่งอยู่โคนต้นหว้า กำหนดลมหายใจเข้าและลมหายใจออก เวลาจิตมันสงบลงไป นี่เงาของต้นหว้าไม่เคลื่อนย้ายนะ สิ่งนี้มันก็ฝงใจ

แล้วชีวิตขนาดนี้แล้วพระเจ้าสุทโธทนะให้ศึกษา ให้เตรียมการจะเป็นกษัตริย์ พร้อมทุกอย่างเลย แต่เวลามันสะเทือนใจ เห็นไหม ว่าคุณค่าของใจใจ ทั้งๆ ทีเจ้าชายสิทธัตถะขณะที่ยังไม่ได้ออกประพฤติปฏิบัติก็มีครอบครัวเหมือนกัน ทุกอย่างก็เหมือนกัน ก็คลุกซี่เหมือนกัน เพราะ

ซี่โลก ซี่โกรธ ซี่หลงมันอยู่ในหัวใจ สิ่งนี้มันเป็นธรรมชาติของใจ เพราะถ้าไม่มีซี่ มันมาเกิดไม่ได้
หรือก

“พระอรหันต์” สิ่งซี่จิตบริสุทธิ์แล้ว จิตซี่ไม่มีซี่ จิตซี่สะอาด จิตซี่บริสุทธิ์ จิตซี่ไม่มีแรงขับ
มันจะไม่มาเกิดอีก

แต่ซี่มาเกิดอีกซี่มันมีซี่แน่นอน เพราะมันมีวิชาแน่นอน สิ่งซี่มันอยู่ได้กฎพญามาร มาร
มันสร้างมา เพียงแต่มารเวลาสร้างคุณงามความดีมาหรือสร้างบาปอกุศลมา ถึงคราวถึงกาลเวลา ถ้า
คนมีบุญมีกุศลมา บุญคือความดีมา เกิดมานี้มันก็โลกชั่วคราวหนึ่ง แต่มันก็มีทุกซี่ใจ ความทุกข์นี้
มันบีบคั้น แล้วเวลาความบีบคั้นขึ้นมา คุณติ คนเราเกิดมาแล้วมันยึดมันถือมันว่าสิ่งนี้เป็นเรา เกิด
มาแล้วทุกคนอยากเสพสุข ทุกคนอยากจะสะดวก ทุกคนอยากสบาย ทุกคนไม่อยากจะตาย เกิด
มาแล้วไม่ให้แก่ ไม่ให้ชรา ไม่ให้คร่ำคร่า

โดยสัญชาตญาณของซี่มันเป็นอย่างนั้น เราจะปฏิเสธว่ามันเป็นไปไม่ได้หรือว่าเรารู้ความ
จริงแต่เราก็พยายามจะรั้งกันอยู่ เราพยายามจะเอาสิ่งซี่อยู่กับเรานานที่สุดที่จะนานได้ เกิดมาแล้วก็
ไม่อยากจะตาย เว้นไว้แต่คนเสียจริต คนซี่มีความทุกข์มากทำลายตัวเอง อันนั้นมันข้อยกเว้น
ข้อยกเว้นเพราะอะไร เพราะเวลามันบีบคั้นขึ้นมา กิเลสมันหลอก ๒ ชั้น ใจ ชั้น ๑ เวลาอยู่ซี่มันมี
ความทุกข์ มันก็ทำให้เราพลัดเพลินไป ไม่เข้าใจไปกับมัน เวลาซี่มีความผิดพลาด มีความเจ็บปวด
ขึ้นมาก็บอกว่าทำลายชีวิตนี้เลยแล้วมันจะได้พ้นจากความทุกข์อันนี้ เพราะทุกข์ ๒ ชั้น ๑ ชั้นนะ

เวลาทุกข์ไปซี่มันมาได้ เห็นไหม คุณติ เวลาเราฆ่าคน เราทำลาย ที่การฆ่าไปแล้ว มันฆ่า
ความรู้สึกได้ไหม? มันฆ่าความรู้สึกไม่ได้หรือก แต่มันฆ่าคนมันฆ่าแต่ภพนี้ซี่ใจ เพราะจิตมันไม่เคย
ตาย มันก็เปลี่ยนสภาวะของมันไป เปลี่ยนสภาวะของมันไปมันก็ไปของมันอีก แล้วความรู้สึกมัน
ไปกับจิตนี้มันรู้ให้หมาว่าเราทำอะไรไว้ มันก็ไปทุกข์ซ้ำทุกข์ซ้ำกอยู่อย่างนั้นนะ แต่ถ้าศาสนาบอกให้
ชำระปัจจุบันนี้ซี่ใจ

ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะไม่เข้าใจเรื่องอย่างนี้เลย คุณติ เวลาเรา...เวลา
ในร่างกายของเรา หน้าตานี้เป็นสิ่งสำคัญที่สุด เราทุกคนรักษาหน้าตาให้สะอาดเพราะอะไร เพราะ
คนเขามองเขามองหน้ากันก่อน แต่เวลาความดำรงชีวิตของเรา...เท่าละ เท่าซี่มันพาเราก้าวเดินอยู่ซี่
เวลาอุบัติเหตุ สมอง สิ่งซี่สมอง กระทบกับสมอง สมองเป็นส่วนความจำ สมองเป็นสิ่งสำคัญ นี้เรากี่
จินตนาการกันไป

ร่างกายแล้วส่วนไหนมันสำคัญล่ะ? จะเป็นเศรษฐกิจผูกพันขนาดไหน เวลาเขาเดินมันต้องเดินไปด้วยเท้าทั้งนั้นนะ เขาไม่ได้เหาะลอยไปได้หรอก นอกจากเข้ามานสมาบัติเหาะเหินเดินฟ้านั้นเป็นไปได้ ในปัจจุบันก็ยังทำได้ ถ้าทำได้ล่ะ ทำได้ มันก็ต้องพลังงาน ต้องทำจิตให้สงบ ต้องมีกำลังมันถึงเป็นไปได้ แล้วกำลังนี้มันก็เป็นอนิจจัง มันจะอยู่กับเราตลอดไปไหม? มันไม่ตลอดไปหรอก แต่ถ้าเรายังมีชีวิตอยู่ เรายังไม่พิจารณา เต็มใจจะเดินกับเราตลอดไปเพราะเป็นธรรมชาติอันหนึ่งในร่างกายของเรา

ถ้าในร่างกายของเรา เราเห็นสภาวะแบบนี้ โลกเขารักษา พยายามจะดึงกันไว้ แล้วมันเป็นไปตามความจริงไหม? มันไม่เป็นตามความเป็นจริง ทั้งๆ ที่มันเป็นธรรมนะ คนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตายนี้เป็นสภาวะธรรม แล้วในชีวิตเราก็เป็นความจริงอันหนึ่ง แต่พยายามจะหนีกัน พยายามปฏิเสธกัน หนีสิ่งนี้เพื่อจะรักษาให้สิ่งนี้มาอยู่กับเรานานๆ แล้วมันเป็นไปได้จริงไหม

ถ้ามันเป็นไปไม่ได้จริง เราต้องศึกษาธรรมไง ที่เรามาฟังศึกษาธรรมกัน เราจะมากระตุกในหัวใจของเรา หัวใจนี้ให้มันยอมรับรู้สิ่งนี้ ถ้ามันยอมรับรู้สิ่งนี้มันจะเข้ามาเห็นคุณค่า เห็นคุณค่า ทำไมเราต้องมาทรมานตน ทำไมต้องมานั่งสมาธิกัน นั่งเพื่ออะไร

เด็กมันคลุกอยู่กับซี่ พ่อแม่มันต้องเซ็ดล้างนะ พี่เลี้ยงเขาต้องเอามาอาบน้ำ ต้องเอามาทำความสะอาด นี่ก็เหมือนกัน ในหัวใจมันคลุกซี่ ถ้ามันคลุกซี่ เราก็ต้องมาทำความสะอาดมัน ถ้ามาทำความสะอาดมัน ถ้าทำความสะอาด ความสุขมันอยู่ที่นี้ไง เวลาเราแสวงหาความสุข เราจะไปพักผ่อนขนาดไหน เราใช้บริการเขาขนาดไหน เงินทองขนาดไหน มันสุขจริงไหม มันสุขนี้มันฉาบฉวย มันเป็นความสุขเพราะเราพอใจ เพราะเราได้ใช้บริการของเขา

แต่ถ้ามันความสุขจริงๆ จากในศาสนา “สุขใดเท่ากับความสงบของใจไม่มี” แล้วใจมันสงบไหม ใจมันไม่สงบเพราะอะไรล่ะ เพราะมันยังคลุกมันยังเหม็น ยิ่งเหม็นมันยิ่งฟุ้งยิ่งกระจาย ยิ่งฟุ้งยิ่งกระจายมันก็ยิ่งทำกันไปใหญ่

นี่เวลาเรามาศึกษาธรรม ศึกษาธรรมกันก็ว่าสิ่งนี้เป็นธรรม สิ่งนี้เป็นธรรม...ตัวเราละอยู่แล้ว มันคลุกซี่อยู่แล้ว ความโลภ ความโกรธ ความหลง หัวใจนี้มันหลงอยู่แล้ว แล้วศึกษาธรรมมาก็ว่าเข้าใจๆ มันก็ยังคลุกซี่ยังขมขื่นยังเหม็นกันไปใหญ่เลย แต่ถ้าเราทิ้งให้หมดเลย เราทำความสะอาด เราอาบน้ำ เราชำระล้างร่างกาย เราใช้อะไร? เราใช้น้ำอะไร? เราใช้น้ำเพื่อทำความสะอาดเรา

นี่ก็เหมือนกัน เราใช้ศีล ทาน ศีล ภาวนา เราต้องใช้สิ่งนี้เข้ามาชำระทำความสะอาดหัวใจ ถ้าทำความสะอาดหัวใจขึ้นมา มันเริ่มตั้งแต่มีกำลังตั้งแต่เราศรัทธา เราศรัทธาหาความสุขของเรา ในที่นี้ เราไม่ต้องไปหาความสุขทางโลกเขา ความสุขทางโลกเป็นการพอนคลายนะ ถ้าความสุข เวลาในการพักผ่อนไม่มีอะไรเท่ากับนอนหลับสนิท นี่มีความสุขมาก คนเรามันไม่เคยนอนหลับสนิท มันก็ขี้ยังอยู่ของมันอย่างนั้นนะ ถ้ามันหลับสนิทของเรา นี่มันพักผ่อน แล้วพักผ่อนที่ไหนล่ะ? สิ่งนี้มันเกิดมาจากเราถ้าจิตมันได้พักนะ ถ้าจิตได้พัก มันพักของมันทางโลกๆ มันก็นอนจมอยู่กับมันอย่างนั้น

แต่ถ้าเราตั้งสติ เราตั้งสติแล้วเรากำหนดพุทโธ เราทำความสะอาดของใจเข้ามา ให้มันจิตสงบ เข้ามาชั่วครั้งชั่วคราว ถ้าสงบเข้ามานะ หมั่นทำ หมั่นกระทำ เพราะอะไร เพราะคนที่จะกระทำสิ่งนี้ ที่มีความเข้าใจเรื่องของธรรมอย่างนี้ มันต้องมีวาสนาตรงนี้ไง คำว่า “มีวาสนา” ชมนะ ครูบาอาจารย์ท่านชมอย่างนี้ ชมจริงๆ ชมที่ว่าคนเกิดมาแล้วนี่ไม่เสียชาติเกิด

ในหลักธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เกิดมาในศาสนาพุทธ ไม่ได้ศึกษาธรรม ไม่ได้ออกบวชนี่เกิดมาเหยียบแผ่นดินผิดเลยล่ะ เพราะอะไร เพราะว่ามันการกระทำในเหมือนคนป่วย ถ้าคนป่วยนะ รู้จักว่าตัวเองป่วยแล้วเข้าโรงพยาบาล คนนั้นมีโอกาสใหม่ คนนั้นต้องมีโอกาสใช้ใหม่ นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราได้ประพฤติปฏิบัติเหมือนกับคนป่วย คนป่วยนี่เราต้องทานยา เราต้องหาหมอให้หมอรักษาเรา ถ้าเราหายได้ นี่เกิดมาในชีวิตนี้ตั้งแต่เกิดมาจนกว่าเราจะตายไปนี่คือโอกาสของเรานะ ถ้าตายไปแล้ว พอตายไปแล้วมันได้สถานะใหม่ ตายไปมันตายในปัจจุบันนี้ แต่จิตมันไม่เคยตาย มันต้องเกิดแน่นอน แต่เกิดในสถานะไหนล่ะ

คูสิ คุณะ อย่างโตเทยพราหมณ์เป็นเศรษฐี มหาเศรษฐีนะ เกิดเป็นสุนัข นี่ในพระไตรปิฎกนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป “โตเทยพราหมณ์ เธอเป็นพราหมณ์ เธอเป็นมนุษย์ เธอก็ตระหนี่ แล้วมาเกิดเป็นสุนัขมาเฝ้าสมบัติของตัวเอง แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาบิณฑบาตก็มาห่ามาหอน แม้แต่เป็นสุนัขก็ยังตระหนี่”

แล้วลูกชายโกธ โกธว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาพูดอย่างนั้นได้อย่างไร ก็พิสูจน์กัน พิสูจน์กันก็ยอมรับ บอกให้ไปขอเลยขอสมบัตินั้น นี่เป็นสุนัขก็ยังตระหนี่...พอขอสมบัตินั้น ก็ไปตะกุก ให้คนใช้ขุด ขุดลงไปเจอไหทองคำฝังอยู่ที่นั่นเลย

สิ่งที่ไม่ได้แก้ไขนะ เวลาตายแล้วไปเกิดสถานะอะไร เวลาตายไปแล้ว ตายไปก็ยังมีเกิด เป็นสุขน้ออีก เวลาตายนี้เราคิดว่าตายแล้วก็จบ...มันไม่จบหรอก มันจบไม่ได้ มันจบไม่ได้เพราะจิต มันไม่เคยตาย แต่ถ้าเรามีศรัทธามีความเชื่อของเราเนะ เราจะแก้ไขของเรา ถ้าเราแก้ไขของเรา แล้ว มันเป็นเรื่องส่วนบุคคล เรื่องที่เราจะแก้ไขของเราเนะ

คูสิ ดูเวลาความสุขในหัวใจ ใครเขาจะมาช่วยเหลือเราได้ เวลาเราทุกข์ขึ้นมา ทุกข์เจ็บแสบ ปวดร้อนในหัวใจ ใครมาช่วยเหลือเราได้? ก็ปลอบประโลมไปกันเท่านั้นนะ แต่ถ้าเราทำไม่ได้มัน ก็เป็นความทุกข์ในหัวใจของเราตลอดไปใช่ไหม แต่เพราะมีความเชื่ออันนี้ไง มีความเชื่ออย่างนี้ เราถึงแสวงหากัน เราถึงอุทิศส่ำห่ำกัน เรามานี้เรามาฟังธรรม ธรรมนี้มันเกิดมาจากไหน

เห็นไหม ว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ ถ้าธรรมะเป็นธรรมชาติ ชีวิตเราก็เป็นธรรมชาติ ชีวิตการ ครอบเรือนมันธรรมชาติทั้งนั้นนะ การแสวงหานะ ก็นี่ก็เป็นธรรมชาติ การขับถ่ายก็เป็นธรรมชาติ แล้วเป็นธรรมชาติแล้วมันได้อะไรขึ้นมา? มันก็สูญเปล่าไง “ธรรมชาติที่สูญเปล่า” ธรรมชาติที่มัน เวลาฝนตกแดดออก เราไม่ได้เก็บพลังงานอันนั้นไว้ คูสิ เวลาฝนตก ถ้ามีเขื่อนมันก็กักน้ำไว้ใช้เป็น ประโยชน์ได้ แดดออกมาก็ถ้าเรามีแผง โซลาร์เซลล์ เราเก็บพลังงานนั้นเอาไว้ใช้ได้

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีสติมีสัมปชัญญะ เราต้องตั้งสติ ถ้าเราตั้งสติขึ้นมา มันจะเริ่มเก็บนะ ดูภาชนะสิ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมนะ ถ้าภาชนะมันคว่ำอยู่ ฝนตกแดดออก ขนาดไหนมันไม่ได้สิ่งใดเลย ถ้าหงายภาชนะขึ้นมา ฝนตกแดดออกนะ มันได้น้ำนะ เพราะภาชนะ หงายขึ้นมา หัวใจเราถ้าหงายแล้วมันจะแสวงหาอย่างนี้ แต่มันไม่กล้าไปไง เพราะมันอายโลกเขา โลกเขาบอก “คนที่ไปวัดไปวาไปต่างๆ เป็นคนที่มีปัญหา” ไซ้ มีปัญหาแน่นอน คนเกิดมามีปัญหา ทั้งนั้นนะ เพราะมันเป็นความทุกข์ มันมีกรรม กรรมถึงพาเราเกิด

แต่มันเป็นคนที่ฉลาดต่างหากละ คนที่ฉลาด เขารู้ว่าเขามีปัญหาแล้วเขาจะแก้ไขปัญหาของ เขา ปัญหานี้มีไว้ให้แก้เนะ ในชีวิตนี้ยังมีอยู่ มีลมหายใจเข้าและลมหายใจออก ยังไม่สิ้นชีวิต นี้ ปัญหานี้มีไว้ให้แก้ ถ้ามันแก้ได้นะ ถ้าแก้ปมสิ่งที่มันสกปรกในหัวใจเราได้ เราจะไม่ต้องกลับมา เกิดอีก

“แล้วไม่ต้องกลับมาเกิดอีกแล้วไม่ได้อะไรเลย” นี่เวลากิเลสมันพุดกันนะ ไปสวรรค์ก็ไม่ อยากรไป ไปไหนก็ไม่อยากไป อยากจะเป็นมนุษย์เสพสุขอย่างนี้มันว่าประสาเนะ มันไม่เจ็บไข้ได้

ป่วยนี้ เจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา มันจะยอมรับความจริงเลย สิ่งที่เป็นโลกๆ เราว่าสิ่งนี้จะเสพสุขใจ นี่มันไม่ยอมไป แต่ถ้ามันจะยอมไปขึ้นมา เรามีความตั้งใจ เพราะมีเจตนาขึ้นมาจากใจนะ

เพราะ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง มันมีอยู่โดยธรรมชาติ ที่ไหนก็มีอยู่ แต่ถ้าหัวใจเราใส่ใจแล้ว เอามาค้นคว้า สิ่งที่มีอยู่แต่มันไม่มีใครเก็บประโยชน์จากมัน เหมือนฝนตกแดดออกแล้ว ภาชนะมันคว่ำอยู่ มันไม่ได้เป็นประโยชน์กับมัน แต่ถ้ามันหงายขึ้นมานะ หัวใจมันหงายขึ้นมา เริ่มต้นขึ้นมาเราก็แสวงหาของเรา เราก็จะตั้งใจของเรา เราต้องมีสติสัมปชัญญะของเรา มันจะไฝงานกระทำ คนไม่เชื่อจะไม่ทำอะไร ถ้ามีคนเชื่อมีเจตนา มันจะทำของมันเอง ของอยู่กับเรา หัวใจอยู่กับเรา สิ่งที่เป็นข้อเท็จจริงอยู่กับเรา แต่เราต้องไปให้ครูบาอาจารย์องค์ไหนที่เป็นคนชี้พยากรณ์ให้เราละ

สิ่งนี้เหมือนกัน ความสุข ความทุกข์มันเป็นเรื่องของหัวใจของเรา ความรู้สึกของเรามันปฏิเสธไม่ได้ ความลับไม่มีในโลก หัวใจเรารับรู้อยู่นี่ สิ่งนี้มันสะท้อนหัวใจเราอยู่อย่างนี้ แล้วถ้าเราตั้งใจขึ้นมา มันก็หงายภาชนะขึ้นมา ตั้งสติแล้วกำหนดบริกรรมพุทโธ พุทโธ ด้วยความเชื่อของเรา ด้วยความเชื่อของเราละ แล้วทำไปโดยที่ให้มันเป็นสัจจะความจริง ให้เป็นปัจจุบันธรรม ถ้ามันสงบขึ้นมานะ จิตเรานี้ ความรู้สึกอันนี้มันปฏิเสธกันไม่ได้เลย ถ้าสิ่งนี้ปฏิเสธไม่ได้ เราทำ ความสะอาดได้หนึ่งหนหนึ่ง แล้วนี่กุศล ดูเวลาร่างกายของเรา สิ่งที่มีมันเกิดขึ้นมา มันขับเหงื่อ ขับโคลมา เราต้องทำความสะอาดทุกวัน ทุกๆ วันเลย

แล้วนี่เหมือนกัน แล้วมันสงบหนสองหน จิตในเมื่อมีกิเลสอยู่มันก็ขับออกมาธรรมชาติของมันอยู่อย่างนั้นนะ ความฟุ้งซ่านจะมีในเราตลอดไป ถ้ามันทำความสะอาดของเราได้ เราตั้งใจของเรา มันมีเหตุผลอันสมควร มันสงบได้ ความสงบได้เพราะอะไร เพราะเหตุ ถ้าเหตุสิ่งนั้นมีขึ้นมา เหตุมากเหตุน้อย ถ้าเหตุมากขึ้นมา ความสงบก็ยิ่งยืนน้อย ถ้าเหตุน้อยมันสงบขึ้นมา แล้วมันมีพลังขึ้นมา แต่เดี๋ยวมันก็เสื่อมไปเป็นธรรมดา

กุศล อย่างที่บอกการเหาะเหินเดินฟ้า คนที่จะเหาะเหินเดินฟ้าได้มันต้องทำจิตนิ่ง คือว่ามีพลังงานอยู่ตลอดไป การเข้าสมาบัติเขาต้องรักษาไว้อย่างนี้ แล้วถ้าเป็นความสงบของใจ ความสงบของใจมันเป็นสัมมาทิฐิ มันเป็นสัมมาสมาธิ เรามีสติอยู่ เราไม่ใช่สมาบัติ ถ้าสมาบัติ เวลาเข้าไปแล้วมันมีพลังงาน สิ่งที่มีพลังงาน กุศล ดูอย่างพลังงาน น้ำมันแต่ละชนิดเขาใช้เครื่องยนต์แต่ละชนิด สิ่งที่แตกต่างกันแล้วเวลาเก็บรักษาก็ต่างกัน น้ำมันเบนซินถ้ามันเกิดไฟ มัน

จะรักษา มันต้องเก็บให้พ้นจากความร้อน ถ้าเป็นน้ำมัน โซล่า น้ำมันเตาอย่างนี้ มันเจอความร้อน มันก็ไม่ค่อยเป็นอันตราย

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันเป็นสัมมาทิฐิ มันเป็นสัมมาสมาธิ มันจะใช้ประโยชน์ การเก็บรักษา มันจะง่าย แต่ถ้ามันเป็นฉานสมาบัติ มันเหมือนกับน้ำมันที่มันโดนความร้อน มันจะมีไป สิ่งนี้ สิ่งที่เป็นสัมมาหรือเป็นมิจฉามันต่างกันตรงนี้ ถ้าต่างกันตรงนี้แล้วการบำรุงรักษา การใช้งานก็ต่างกัน ถ้าการใช้งานต่างกัน ถ้าเราทำความสงบของใจเข้ามา พยายามตั้งสติไว้ ตั้งสติไว้ ถ้ามีอำนาจวาสนา มันจะเห็นสภาวะของมัน

“จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่หมองไปด้วยอุปกิเลส”

ฟังสิ เวลาจิตมันสงบขึ้นมา ถ้าคนมีอำนาจวาสนา เห็นไหม มันจะใส จิตนี้ใส จิตนี้ว่าง ว่าง มีแสงสว่างต่างๆ อันนี้มันเป็นคุณภาพของจิตนะ ถ้าคุณภาพของจิตเราดี เราสร้างสมบุญญาธิการ มา เห็นไหม คุณติ คุณความชอบเราต่างกัน ความชอบอาหารก็ต่างกัน ความชอบของการรักษาของก็ต่างกัน กิริยาก็ต่างกัน ความต่างกันมันมาจากรากเหง้าอันนี้ รากเหง้าเป็นจิตนิสัยอันนี้ แล้วถ้าจิตมันมีคุณสมบัติต่างกัน ถ้ามันสงบเข้าไปนะ ใสมาก ใสน้อย ใสต่างๆ

“จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่หมองไปด้วยอุปกิเลส”

ถ้ามันสงบมันส่องใสขนาดไหน...ถ้าเป็นสัมมาทิฐิ ความส่องใสนี้ใครเป็นคนรู้? จิตนี้รู้ ความส่องใส จิตนี้รู้ต่างๆ เหมือนกับเราสกปรก ร่างกายสกปรก ถ้าเราทำความสะอาดขึ้นมามันก็ส่องใส สิ่งที่ส่องใส ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์นะ มันก็คิดในความส่องใส ว่าสิ่งนี้เป็นธรรม ว่าสิ่งนี้เป็นธรรม นี่ติดๆ มันมีความสุขนะ คนเรานะสกปรก คุณติ จิตนี้มันคลุกอยู่ มันฟุ้งซ่าน มันมีแต่ความลุ่ม ความหลง มันมีแต่ใจ ความสกปรกทั้งจิตเลย แล้วมันชำระสะอาดได้เป็นครั้งคราว มันจะเห็นผลไหม? มันเห็นผล เห็นไหม

“ความสุขเท่ากับจิตสงบไม่มี” จิตสงบนี้มันหาซื้อไม่ได้ เงินทองมีมากมายขนาดไหนก็หาซื้อไม่ได้ เราทำบุญกุศลกัน เราสละทานกันนี้ สละทานเป็นพื้นฐาน การพื้นฐานให้มันมีความปลื้มใจ ความปลื้มใจนี้สุขเกิดจากอามิส มันต้องมีผลตอบแทน มันถึงมีความสุขขึ้นมา แต่สุขที่เกิดขึ้นมาจากสัมมาสมาธิ สุขที่เกิดขึ้นมาจากตัวมันเอง

คูลี ในการประพฤติปฏิบัติ ที่ว่ากำหนดความรู้ต่างๆ กำหนดนามรูปกำหนดต่างๆ แล้วรู้ว่าว่าง รู้ว่าว่าง นี้เกิดจากอามิส เกิดจากอามิสเพราะมันรู้ว่าว่าง สิ่งทีรูว่าว่างๆ คำพูดอย่างนี้ ถ้ารูว่าว่างกับตัวเองว่างมันต่างกัน ถ้าเป็นจิตสงบนะ ตัวเองมันว่าง มันไม่ใช่รูว่าว่างนะ

รูว่าว่างนี่มันเกิดกระทบใจใหม่ เพราะผู้รู้ตัวหนึ่ง ความว่างอันหนึ่งที่เราไปรับรู้ คือจิตมันพุ่งชานใจ แล้วเราใช้ปัญญาใคร่ครวญเข้าไป มันปล่อยวาง รูว่าว่างอย่างนี้ ถ้ามันใคร่ครวญต่อไป มันจะรูตัวเองมันว่าง เพราะมันจะทวนกระแสกลับเข้ามาในหัวใจ สิ่งอย่างนี้ถ้าไม่มีครูอาจารย์คอยชี้แนะ เราก็ประพฤติปฏิบัติไป มันก็ต้องพยายามค้นคว้าของเราไป มันทำได้ยาก

อำนาจวาสนาสมบัติจากโลก ดูทำงานทำการกัน เขาหาอยู่หากินกัน เขายังต้องลงทุนลงแรงนะ ได้สิ่งใดมา การแสวงหาเป็นเรื่องหนึ่ง การเก็บรักษาเป็นเรื่องหนึ่งนะ ถ้าคนทำการทำงานแล้วใช้จ่ายฟุ่มเฟือย มันจะมีฐานะขึ้นมาได้ใหม่ เราแสวงหามาได้มากได้น้อย แต่เรารู้จักเก็บรู้จักรักษานะ เราจะมีสมบัติของเรา

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันสงบเข้ามา มันทำความสงบของใจเข้าไป จิตมันจะสงบขนาดไหน จิตมันจะทำได้ขนาดไหน สิ่งที่ทำมาในหัวใจนะมันต้องมีสติ แล้วคนต้องมีบุญญาธิการ ต้องมีบุญถึงอยากออกประพฤติปฏิบัติ ไปเห็นความทุกข์ในโลกลง ใจเห็นความทุกข์ในโลกลง โลกเขาเป็นความทุกข์อย่างนี้ แล้วการประพฤติปฏิบัติมันมีความทุกข์มากขึ้นมาไหม? มันมีสิ ทุกข์อันนี้มันทุกข์เพราะเหตุไฉน

ความเพียรชอบ ความเพียรนะ ความวิริยอุตสาหะ โลกเขาก็ทำกัน แต่เวลาประพฤติปฏิบัติเราก็ต้องมีความเพียร เราก็ต้องมีความวิริยอุตสาหะ แล้วมันเป็นนามธรรม อุตสาหะที่ไฉน สตินี้มันเกิดมาจากไหน? สติมันเกิดจากจิต ไม่ใช่จิตนะ ถ้าสติเป็นจิต เราเกิดมา เรายังไม่ตาย เราจะมีจิตตลอดไป จิตนี้มันจะอยู่กับเราตลอดไปเลย เว้นไว้แต่จิตเคลื่อนออกจากร่างมันถึงตาย คนนอนหลับก็มีความรู้สึกลอยๆ ยังมีจิตอยู่ แล้วมีสติไหม ถ้ามีสติมันหลับได้อย่างไร มันหลับไป มันตกภวังค์ก็หลับไป สิ่งนี้มันขาดสติมันถึงหลับไป

แต่ถ้ามันกำหนดพุทโธ พุทโธ พุทโธ จนเราหลับไปกับพุทโธ สิ่งทีเวลาเราประพฤติปฏิบัติ นะ เราก็ตั้งใจของเรา คำบริกรรมของเราให้ชัดเจน แต่ขณะที่เรากำหนดว่าเราจะพักผ่อน เราก็กำหนดพุทโธ พุทโธ พุทโธ จนกว่าเราจะหลับไป แล้วมันจะไม่ฝันร้าย มันจะฝันดี สิ่งทีฝันดี

เพราะมีสติหลับ หลับไปพร้อมสติ สติหลับไปกับจิตไปเลย แต่ขณะที่สติไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่สติ เวลาจะฝึกสติ สติมาจากไหน สติมาจากจิต แต่ไม่ใช่จิต เกิดจากจิต แต่ไม่ใช่ตัวจิต

แต่เวลาประพฤติปฏิบัติไปถึงที่สุด ว่าสติกับจิตต่างๆ รวมเป็นหนึ่งเดียว มันเป็นอัตโนมัติหมดเลย อัตโนมัติต่อเมื่อเราคิดใคร่ครวญ แต่โดยสัญชาตญาณมันธรรมชาติของเขา ธรรมชาติของเขานะ เพราะจิตมันไม่ออกรับรู้ไง การเคลื่อนไหวนี้เป็นสัญชาตญาณ แต่ที่จิตไม่ออกรับรู้ นะ มันก็อยู่ของมันอย่างนั้นนะ ถ้าเป็นอัตโนมัติอย่างนั้น ผู้ที่ทำมาถึงที่สุดแล้ว ชำระจนสะอาดหมดจด แต่ของเราเนี่ยมันสะอาดชั่วคราว

“จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้หมองไปด้วยอุปกิเลส”

อุปกิเลสตรงไหน? ว่า “จิตนี้ส่องใสเป็นสภาวะธรรม” แล้วเดี๋ยวมันก็เสื่อม

นี่ไง อุปกิเลสมันหลอกเราใจว่าจิตนี้ว่าง จิตนี้ส่องใส จิตนี้ต่างๆ จิตว่างจิตส่องใส นั้นนะ เราทำอะไรมันถึงส่องใสละ ถ้ามันส่องใสอย่างนี้มันส่องใสเป็นประโยชน์กับเราไหมละ ถ้ามันเป็นประโยชน์กับเรา ประโยชน์ขณะที่มันส่องใสนี้เป็นประโยชน์นะ แต่ขณะที่มันเสื่อมไปแล้วไม่เป็นประโยชน์เลย เพราะเหมือนเศรษฐี เวลาสมบัติเราหายไป เราต้องเสาะหาสมบัติเราใช้ใหม่ นี่ก็เหมือนกัน เวลาจิตมันเคยสงบ จิตมันเคยสัมผัส แล้วมันเสื่อมไปนะ การประพฤติปฏิบัติตั้งแต่เริ่มต้น การยึดเมืองนี้แสนยากเลย แต่การรักษาเมืองยากกว่า

นี่ก็เหมือนกัน ความสงบของจิต กว่าเราจะทำขึ้นมา ตั้งสติขึ้นมา กว่าเราจะสงบ ต้องเริ่มต้นฝึกฝน คนฝึกฝนใหม่ คนทำงานไม่เป็น คุณิ เวลาเราสมัครงานกัน ต้องทดลองงาน ต้องอะไรเพื่อให้เป็นก่อน แล้วถึงจะรับเข้ามาทำงาน นี่ก็เหมือนกัน การฝึกของเรา ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้พูดกันชินปาก ฟังกันจนชินหู แต่หัวใจมันดัน นี่ไง มันดันเพราะอะไร เพราะมันมีขี้อยู่ในใจใจ มันมีความหลงอยู่ในหัวใจ

ว่า “สิ่งนี้ศึกษาแล้ว รู้แล้ว รู้แล้ว”...รู้ ถ้ารู้มันต้องเป็นประโยชน์กับเรา รู้อย่างนั้นรู้เป็นภาคปริยัติ ถ้าไม่มีปริยัติ ไม่มีปฎิภาวนายทาง ไม่มีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางเป็นประเพณีวัฒนธรรมไว้ เราก็จะไม่รู้ว่าสิ่งใดจะเริ่มต้นตรงไหน เริ่มต้นให้เราศึกษาให้เป็นวัตถุให้...ศาสนวัตถุ ศาสนบุคคล ศาสนธรรมคือคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าธรรมนี้ออกมาจากจิตที่เป็นสะอาดบริสุทธิ์ ธรรมอันนี้จะบริสุทธิ์ไม่ให้อุปกิเลสเจือปนมาเลย

แต่ถ้าธรรมออกจากหัวใจของปุถุชนนะ มันก็เอาชื่อออกมาให้เราได้ฟังกัน เพราะอะไร เพราะชื่อหลง มันหลงอยู่ในหัวใจ คนหลง คนมืด คนบอดมันจะเอาความจริงมาจากไหน ในเมื่อพูดออกมามันก็พูดมาจากความหลงในใจ ก็ท่องจำธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่องผิด ท่องถูก แล้วท่องต่อไปข้างหน้า พูดคราวนี้อย่างหนึ่ง พูดคราวหน้าอย่างหนึ่ง

แต่ถ้าเป็นความจริง มันเป็นความจริงออกมาจากข้อเท็จจริงอันนั้น มันหลงไปไม่ได้ เพียงแต่วิธีการ แล้วแต่จริตนิสัยของสัตว์โลกแต่ละบุคคลที่จะประพฤติกปฏิบัติเข้าไป ถ้าประพฤติกปฏิบัติเข้าไปมันก็ต้องแก้ตามอาการนั้น แก้ตามอาการนั้นนะ

สมบัติของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน พระอรหันต์ในสมัยพุทธกาลก็ไม่เหมือนกัน ความสะอาดบริสุทธิ์เหมือนกัน เหมือนกันด้วยคุณสมบัติ ต่างกันด้วยจริตนิสัย คุณสมบัติต้องเหมือนกัน เวลาประพฤติกปฏิบัติขึ้นมา เวลาพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม ต้องเหมือนกัน เหมือนกันของผลใจ ผลต้องเหมือนกัน แต่วิธีการต่างกัน ต่างกันก็จริตนิสัยต่างกันอย่างนั้น เราจะฟังธรรมอย่างนี้ไว้เป็นคติเป็นตัวอย่าง เป็นคติให้เรามีกำลังใจนะ

คูสิ คุณักกีฬา เวลาเขาจะแข่งขัน เขาต้องฮึกเหิมนะ ถ้านักกีฬาหลงไป คิดทำแต่หน้าที่นะ อย่างมากก็มีเสมอกับแพ้เท่านั้นละ แต่ถ้าฮึกเหิมขึ้นมา ขนาดเขาแข่งขันกีฬากันเพื่อการชนะของเขา นี่เราจะเอาชนะกิเลสนะ เราจะทำความสะอาดของใจ สิ่งที่มีมันสกปรกมันเป็นเรื่องของใจนะ

กิเลส คูสิ เวลาเราเกิดนะ เกิดตายแต่ละภพแต่ละชาติ ใครเกิดใครตาย จิตปฏิสนธิมันไปเกิด ตาย สิ่งนี้มันละเอียดมาก ละเอียดมากแล้วพามาเกิด มันก็มีวิชา อวิชชานั้นคืออะไรล่ะ? อวิชชานั้นคือชื่อ แล้วขึ้นนั้นไปกับอะไร? นี่ใสขนาดไหนมันมีสิ่งที่กิเลสมันละเอียดไปอย่างนั้น คูสิ ดูเวลาทางโลก ถ้าคนกระโชกโศกฮาก เขาก็ว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่น่าเกลียดน่าชัง สิ่งที่น่าเกลียดน่าชังนะ คนเรานะ ถ้าพูดตรงไปตรงมา แก้ไขกันง่ายๆ นะ แต่ถ้าคนเรา พูดจามันนวล แล้วว่าสิ่งนี้สิ่งที่พูดจามันนวล พูดจาอ่อนหวาน สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ดีงาม เห็นไหม สิ่งที่ดีงามมันเป็นชื่อที่ละเอียดนะ สิ่งที่เป็นชื่อเป็นวัตถุ เราล้างได้ง่ายๆ เลย แต่สิ่งที่มีมันเป็นเคลือบไว้อยู่ในตัวเด็ก สิ่งที่มีเคลือบไว้ มันล้างได้ยากขึ้น

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่มีมันฝังใจมันเหมือนกันนะ เหมือนเหมือนกัน ชื่อเหมือนกัน แต่ชื่อเหลวหรือชื่อเป็นก้อนเท่านั้นละ นี่ก็เหมือนกัน ความรู้สึกในหัวใจมันเป็นสภาวะแบบนั้น ถ้าเป็นสภาวะแบบนั้น มันอยู่ที่วิธีการที่เราจะทำความสะอาดของเราได้ไหม

คู่มือ เวลาจิตมันสงบเข้ามาแล้ว พิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม “จิตกับธรรม” จิตมันคืออะไร? จิตคือมันฟ้องใส มันฟ้องแฉ้ว มันเศร้าหมอง นี่คู่มือจิต คู่มือการของจิต แล้วถ้าธรรมล่ะ ถ้าสภาวะธรรม ถ้าพิจารณาธรรมมันเป็นธรรมหรือยัง? มันเป็นธรรมในอริยสัจ มันเป็นธรรมโดยสมมุติ เราสมมุติธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วิเคราะห์วิจัยธรรมไป

เวลาเราวิปัสสนา ถ้าจิตสงบแล้ว ถ้าจิตมันสงบ “วิจัยธรรม” แต่ถ้าจิตมันยังไม่สงบ การวิปัสสนาหรือการวิจัยธรรมมันก็เป็น “ปัญญาอบรมสมาธิ” เพราะความคิดนี้ออกมาจากจิต ความรู้สึกนี้มันออกมาจากจิต ออกมาจากอวิชชา ในเมื่อเรายังมีอวิชชาอยู่ เราคิดอย่างนี้ไป กระบวนการของที่สุดของมันคือสมถะ คือการปล่อยวาง มันสะอาดชั่วคราวๆ แต่ถ้าเราชำระเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป มันสะอาดโดยเนื้อแท้เลยนะ มันมหัศจรรย์ตรงนี้ไป

ถ้าเราเป็นมนุษย์ เรามีร่างกาย เรายังมีการกินอาหารอยู่ เราต้องขบถ่ายตลอดไป ถ้ายังมีอวิชชาอยู่มีกิเลสอยู่ ยังมีขี้ขี้ ความคิดนี้มันเกี่ยวเนื่องในวัฏฏะตลอดไป มันก็เป็นขี้ตลอดไป แต่ถ้าเราวิปัสสนาไปจนเป็นโสดาบัน สกิทา อนาคาขึ้นเป็นขั้นๆ ขึ้นไป มันจะไม่มีขี้เลย มันก็เป็นความมหัศจรรย์ที่ว่าเรากินอาหารเข้าไปแล้วไม่มีการขบถ่ายเลย อาหารนี้มันเป็นธรรมะไป ธรรมที่เกิดกับใจมันจะไม่มีเลย เห็นไหม มันถึงไม่มีบาปมีกรรม มันเป็นกิริยาเฉยๆ

จิตที่สิ้นกิเลสไปแล้วมันเป็น “กิริยาของธรรม” มันไม่ใช่ตัวธรรม ถ้าตัวธรรมคือความรู้สึกอันนั้นไป

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน เวลาพระอานนท์ถามว่า “เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว คุณธรรมจะหมดเมื่อไหร่ในโลกนี้”

“อานนท์ เราไม่เคยเอาธรรมของใครไปเลยนะ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์เลย”

ไม่ว่างจากพระอรหันต์เลยเพราะอะไร เพราะคุณสมบัตินั้นเกิดที่จิต แล้วคนเราปฏิบัติกันเรานั่งอยู่ที่นี่เรามีหัวใจไหม? เรามีหัวใจทุกคนนะ เรามีความรู้สึกทุกคน เรามีสิทธิกันทุกคน เพราะหัวใจนี้มันสกปรก แล้วถ้ามันสะอาดขึ้นมาที่อยู่นี่ไป ถ้าจิตใจมันสะอาดขึ้นมา เราชำระให้มันสะอาดขึ้นมา แต่ขณะที่เราวิปัสสนากาย เวทนา จิต ธรรม ธรรมที่สภาวะธรรมที่เราใคร่ครวญอยู่นี้ มันใคร่ครวญโดยโลก โดยโลกก็เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แต่ถ้าจิตมันสงบนะ เห็นอาการของใจ จิตนะ นี่ใจ ใจคือตัวจิต จิตมันสงบเข้ามา แล้วจิตสงบเฉยๆ เราทำความสะอาดเด็กดี เด็กนี่เราอาบน้ำมัน แล้วมันนอนเล่นของมันนะ เคี้ยวมันก็ขับถ่ายอีก เห็นไหม ถ้ามันขับถ่าย เราอยู่ใกล้เด็ก เราจะทำความสะอาดเรื่อยๆ มันจะไม่คลุก มันจะไม่ทำให้ประอะเปื้อน แล้วมันไม่เอาจึ้นนั้นใส่ปากมัน

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันสงบแล้ว เวลาเราทำจิตสงบ มันสะอาด เริ่มสะอาดอีก เคี้ยวมันก็ขับถ่ายอีก พอขับถ่าย อาการของใจใจ ถ้าจิตมันออกรับรู้ นี่ใจ มันออกกินก็ จับได้ เราแยกแยะมันไป ถ้าจับอาการอย่างนี้ วิตกวิจารณ์ธรรม สภาวธรรม ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า สภาวธรรม “กาย เวทนา จิต ธรรม” สิ่งสภาวธรรมคือความรู้สึก ความรู้สึกที่จิตมันออกมาถึงขั้น ๕ ถ้าเราจับนะ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ความรู้สึก ความคิดใจ สภาวธรรม

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สัมโพชฌงค์ การวิจัย การวิเคราะห์ สติสัมปชัญญะต่างๆ แล้วตัวไหนมันเป็น เราจับตรงนั้นแล้ววิปัสสนาไป วิปัสสนาคือกำลังที่มันพออยู่ มันแยกได้ มันใคร่ครวญได้แล้วมันจะปล่อย นี่ความสะอาดอย่างนี้มันเป็นความสะอาดของเนื้อแท้ เพราะถ้าเราเป็นแพทย์ เราเป็นหมอนะ เด็กมันต้องขับถ่ายโดยธรรมชาติของมัน เพราะมันกินอาหารเข้าไปมันก็ขับถ่าย ถ้าเราเป็นหมอ เราจะไม่โกรธเด็กเลย เราจะเข้าใจถึงจะความจริงว่า ในเมื่อเด็กมันกินอาหารเข้าไป พออาหารเข้าไปมันย่อยแล้วมันก็ขับถ่ายออกมาเป็นของเสีย

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราวิปัสสนาของเราเข้าไป มันเห็นสภาวะจิต แล้วว่าจิตนี้มันแยกแยะอย่างไร รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ แล้วมันมีข้อมูล ข้อมูลคืออารมณ์ความรู้สึก ความรู้สึกมันเกิดจากอะไรล่ะ? เกิดจากวิญญาณรับรู้ แล้ววิญญาณรับรู้ ถ้ามันรับรู้ สิ่งนี้มันเป็นความถูกต้องหรือความผิดพลาดล่ะ ถ้าเป็นความถูกต้อง มันเป็นสภาวธรรม เราเห็น เราเข้าใจแล้ว มันก็ปล่อยวาง แต่ถ้าเป็นความผิด ผิดเพราะใคร ผิดเพราะอะไร? ผิดเพราะเราไม่รู้ ผิดเพราะเรามีอวิชชา ผิดเพราะเราไปยึดมันมัน นี่มันใคร่ครวญ ก็เหมือนกับเด็กที่มันกินอาหารนั้นนะ มันต้องขับถ่ายของเสียออกมา

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าวิปัสสนาไป มันจะเห็นโทษของมัน มันจะทำความสะอาดของมันเข้าไป ถ้าสิ่งที่ทำความสะอาดเข้าไปบ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้า ต้องบ่อยครั้งเข้านะ คุณติ กว่าที่เราจะเป็นหมอ กว่าที่เราจะเข้าใจถึงธรรมชาติของร่างกายของเด็กที่มันขับถ่ายโดยธรรมชาติของมัน มันขับถ่ายโดยธรรมชาตินี้มันเป็นวัตถุ เราเห็นกันง่ายๆ

แต่ขณะทีจิตมันจับถ่าย มันจับถ่ายให้แต่ความทุกข์เรานะ เวลาเรายึดมันถือมันความรู้สึกของเรา แล้วสิ่งนี้มันขัดแย้งกับความต้องการของกิเลส กิเลสมันต้องการ...เรื่องของกิเลสมันหน้าด้าน เรื่องของกิเลสมันไม่ยอมรับความจริง มันจะบอกว่า “สิ่งนี้เป็นของเรา สิ่งนี้เรารู้ความจริง” แม้แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันก็หน้าด้าน มันหน้าด้านว่าไปยึดของมัน เห็นไหม ทั้งๆ ทีว่าเป็นจี้ จี้ออกมามันยังบอกว่าสิ่งนี้เป็นของมันเลย

ถ้าเราปฏิบัติของเราโดยสัจจะความจริง เราพยายามตั้งสติของเราแล้วแยกของเรา แยกของเรา พยายามแยกออก แยกออกด้วยกำลังนะ นี่ด้วยปัญญา ถ้าปัญญาอย่างนี้ มันเป็นวิปัสสนา ปัญญาอย่างนี้เป็นโลกุตตรปัญญา เพราะมันเกิดในทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เห็นไหม มันเกิดจากอริยสัจ มันไม่ใช่เกิดจากตำรา มันไม่ใช่เกิดจากสัญญา ความรู้ที่เรำจามาจากตำรานี้มันเป็นสัญญา มันเป็นข้อมูล เหมือนเด็กทีมันจับถ่ายมาแล้วมันไม่รู้เรื่องของมันเลย มันจับใส่ปากมัน มันไม่รู้ เพราะมันไม่รู้

แต่ถ้าเกิดจากเรานั้นเป็นโลกุตตรปัญญา โลกุตตรปัญญามันเกิดมาจากไหนล่ะ? มันเกิดมาจากจิตทีเป็นสมาธิ จิตทีมันสงบเข้ามา ถ้าจิตมันสงบเข้ามา มันรับรู้ ตั้งแต่สงบเข้ามามันก็เริ่มเย็น พอร่มเย็นขึ้นมา มันมีกำลังนะ แล้วมันออกไปทำงาน

คูสิ เด็กนี้เราเอาไปไว้ในทีมันไม่เคยไป ในทีเวลาเขามีงานนักขัตฤกษ์ เขาจะบอกเลขนะ ถ้าใครเอาลูกเอาหลานมา ขอให้เขียนชื่อเขียนทีอยู่ใส่กระเป่าไว้ ถ้ามันพลัดพรากขึ้นมา เขาจะได้เอาไปส่งทีบ้านได้ แต่ถ้าเป็นผู้ใหญ่...ไม่ต้อง เพราะผู้ใหญ่เขารู้จักทาง ผู้ใหญ่เขาใช้ปัญญา เขาเคยผ่าน เขาเคยมีประสบการณ์มา

จิตก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันวิปัสสนาไป มันยังทำของมันไม่ได้ กำลังมันไม่พอ มันจะไม่มีกำลังของมัน การกระทำของมัน มันก็เป็นเรื่องโลก มันก็เป็นโลกียปัญญา แต่ถ้ามันมีกำลังของมัน มันเหมือนเป็นผู้ใหญ่ เพราะจิตมันสงบเข้ามา จิตมีรากมีฐานเข้ามา แม้แต่ความสงบ ถ้าใครปฏิบัติ นะ ภิกษุเรา พระเราถ้าจิตมันสงบขึ้นมา มันมีพ้ออยู่พ้อกินไง พ้ออยู่พ้อกินเพราะจิตมันสงบ แล้วจิตมันมีหลักมีเกณฑ์ของมัน มันไม่แส่สายนะ

ถ้าจิตไม่มีหลักมีเกณฑ์ มันแส่สาย มันคิดไปร้อยแปดพันเก้า แล้วกิเลสมันอยู่หลังความคิดเรานี้ มันจะใส่พีนใส่ไฟนะ ต้องอย่างนั้น ต้องอย่างนั้น แล้วเราก็ต้องเชื่อมัน เห็นไหม เหมือนเด็ก

มันเอาชีใส่ปาก เด็กมันไม่รู้ว่ามี เพราะมันไร้เดียงสา เด็กอ่อนมันไร้เดียงสา ไม่มีวุฒิภาวะอะไรเลย อะไรก็ได้ที่มันจับใส่ปากได้มันจะใส่ปาก ไม่รู้ว่ามีของดีหรือของเสีย แต่ถ้าเป็นพ่อแม่เขาจะยับยั้ง

นี่ก็เหมือนกัน คำว่า “พ่อแม่” คือครูบาอาจารย์ไง

นี่ก็เหมือนกัน เวลาจิตมันคิดขึ้นมา อย่างนั้นนะมันคิดได้ คิดของมันโดยสามัญสำนึกของมัน สามัญสำนึกก็สามัญสำนึกของชี ของอวิชาไน แต่ถ้าเป็นสามัญสำนึกของธรรมนะ จิตมันตั้งมัน เพราะจิตมันสงบขึ้นมามันจะเห็นโทษ ถ้าคิดอย่างนี้ก็เลสพาคิด เราก็คอนมันพาคิดมา มันทำให้เราเศร้าหมอง มันทำให้เราสกปรกแต่ไหนแต่ไรตลอดมา เราถึงต้องมาเกิดมาตายอยู่นี้ไง

แม้แต่ทำคุณงามความดีก็ติด ทำสิ่งใดก็ติด “ติดดี” ติดดีก็แยก “ติดชั่ว” ทุกคนรู้ว่าสังคมเขาไม่ยอมรับ ติดชั่วต้องแอบทำ ทำความชั่วโดยซึ่งหน้ามันแบบว่าเราเป็นคนไม่ดี อยากจะเป็นคนดีแต่อยากทำความชั่วก็แอบทำ แต่ถ้าเป็นคนดี เราทำดี...ทำดีก็อยู่ในวัฏฏะไง ทำดีก็เวียนตายเวียนเกิดนี่ไง ทำดีก็ติดดีไง ติดดีนี่ก็แยกกว่าติดชั่วอีก แต่มันก็ต้องแล้วแต่จริตนิสัย

ถ้าเป็นความดีความชั่ว ความดีความชั่วของใคร? ความดีความชั่ว คุณิ โลกเขาว่ากัน เขาปล้นมาก็ปล้นมาเพื่อพ่อแม่เขา ปล้นมาเพื่อเลี้ยงครอบครัวเขา เขาทำโทษกับคนอื่น เพราะเขาไปปล้นใจของคนอื่นมา แต่เขาเป็นคุณงามความดีของเขาละ เพราะเขามาเลี้ยงครอบครัวของเขา นี่กิเลสมันหน้าด้าน มันอ้างขนาดนี้ สิ่งที่มีมันเป็นเรื่องครอบครัว เรื่องหน้าที่รับผิดชอบ เราก็อพยายามทำของเราให้มันถูกต้อง ให้มันดีงาม เพราะเรามีศีลธรรม เราเห็นถึงการกระทำไง ว่าทำดีอย่างนี้ทำชั่วอย่างนี้ มันเป็นเรื่องของกฎหมายโลกนะ

แต่กรรม เราไปทำลายเขา เราไปแย่งชิงของเขา สิ่งนี้มันสะท้อนหัวใจเขาใหม่ เขาทุกข์ยากกว่าเราขนาดไหน เขาก็หาอยู่หากินของเขามา แล้วเราไปหยิบฉวยของเขามาเพื่อประโยชน์กับเราเอง เห็นไหม มันทำไม่ลง แล้วทำไม่ลงนะ ถ้าเราไม่มีนะ เราขอเขาดีกว่า เราขอความช่วยเหลือเขา นี่ถ้ามันเป็นสัจจะความจริง ใครก็อยากช่วยเหลือกันเพราะอะไร เพราะการช่วยเหลือกันมันเป็นเรื่องของธรรม ถ้าหัวใจเป็นธรรม มันเป็นสภาวะแบบนั้น

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าในหัวใจของเรา เราทำคุณงามความดีของเราขึ้นมา มันเป็นโลกุตตรธรรม โลกุตตรธรรมนะ จิตนี้เวลาวิปัสสนาไปแล้วมันปล่อยวาง ปล่อยวางเป็นครั้งเป็นตอน ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์นะ มันเป็นตทั้งหมดปทาน เวลาครูบาอาจารย์ท่านว่า “ปัญญาอบรมสมาธิ” เวลามัน

พิจารณาไปมันปล่อย มันปล่อย เห็นไหม วิปัสสนากาย เวทนา จิต ธรรม มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ

แต่ถ้ามันจับหลักเกณฑ์ได้นะ สมาธิอบรมปัญญา ปัญญาอบรมสมาธิขึ้นมา ถ้าจับต้องกาย เวทนา จิต ธรรมแล้ววิปัสสนาไป มันจะเป็นธรรม ที่ว่าสิ่งที่เป็นธรรมขึ้นมา สิ่งที่เป็นธรรมมันมีกำลังแล้วมันปล่อยๆ ปล่อย มันจะเว้งว่าง มันจะมีความสุขของมันนะ นี่ความสุขจากจิตสงบส่วนหนึ่ง ความสุขจากเราได้ใช้ปัญญา แล้วปัญญาอย่างนี้มันเป็นคุณสมบัติของครูบาอาจารย์เรา เป็นคุณสมบัติของนักปฏิบัตินะ คุณสมบัติอย่างนี้มันไม่มีในตำรา ไม่มีในที่ใดๆ ทั้งสิ้น

ในศาสนาพุทธเรา ถ้ามีการประพฤติปฏิบัติอยู่ สิ่งที่เกิดขึ้นมาจากสิ่งที่เป็นโลกีย์ปัญญา สิ่งในโลกไคร่ครวญ สิ่งที่ยินตมยปัญญา ทางนักวิทยาศาสตร์ ในการประพันธ์ เขาเขียนจินตนิยายต่างๆ ให้เป็นสิ่งที่เปลี่ยนทัศนคติของคน หล่อหลอมให้หัวใจของคนอ่อน หล่อหลอมให้หัวใจของคนได้มีการศึกษา ได้ให้กลับมาให้มีคุณธรรม สิ่งนี้เป็นเรื่องโลกๆ ทั้งนั้นเลย

แล้วถ้ามันเป็นคุณธรรมความจริงนะ ในหัวใจที่พ้นไปจากโลก มันเป็นภวานามยปัญญา แล้วภวานามยปัญญา เวลามันไคร่ครวญที่มันเป็นตังคปหาน มันปล่อยวาง ปล่อยวางตรงไหน สิ่งเป็นเวลาหลวงปู่มัน เวลาครูบาอาจารย์เราเทศน์ออกมา มันเทศน์ออกมาจากประสบการณ์ของจิตอย่างนี้ ถ้าประสบการณ์ของจิตอย่างนี้มันเกิดมา ถ้ามันปล่อยวาง ปล่อยวาง ปล่อยวางจนถึงที่สุด สมุจเฉทปหาน มันกลั่นมาจากอริยสังขาร

สิ่งที่จิตที่กลั่นออกมาจากอริยสังขารนี้ เป็นจิตขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นองค์แรก ถึงเทศนาธรรมจักๆ ขึ้นไป จักรนี้เคลื่อนแล้ว สิ่งที่เป็นสิ่งที่เคลื่อนแล้ว เทวดา อินทร์ พรหมส่งข่าวต่อๆ ขึ้นไป เวลาเทศน์นะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์กับพระปัญจวัคคีย์ ๕ องค์เท่านั้น มนุษย์มีอยู่ ๕ คน เป็นภิกษุ เป็นผู้ที่เป็นนักบวช ยังไม่ได้กล่าวออกบวชว่าเป็นพระสงฆ์ พระสงฆ์องค์แรกคือพระอัญญาโกณฑัญญะ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ธรรมจักๆ จนพระอัญญาโกณฑัญญะใช้ปัญญาไตร่ตรองตาม โดยเห็นตามความเป็นจริงนะ

“สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับไปเป็นธรรมดา” พอมันดับไปเป็นธรรมดา มันเหลือจิตไว้ไง มันเหลือความรู้สึกที่รับรู้ข้อมูลนี้ไว้ แต่เราว่าสิ่งทั้งหลายต้องดับเป็นธรรมดา เราก็ท่องกัน ท่องกัน เราสู้กัน มันเป็นเรื่องโลกๆ เห็นไหม สิ่งที่เราองค์สมเด็จพระ

สัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ธรรมจกๆ มนุษย์มีอยู่ ๕ คน แต่เทวดานะเป็นหมื่นจักรวาล ส่งกันเป็นชั้นๆ ขึ้นไป

สิ่งนี้มันเกิดจากความรู้สึกใจ เทวดา อินทร์ พรหมมันเรื่องของความคิด เรื่องของนามธรรม แล้วใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งนี้เต็มในหัวใจแล้วแสดงออกมา ถ้าไม่แสดงออกมานะ ทำไมเทวดา อินทร์ พรหม เวลาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมเต็มหัวใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้กราบไหว้บูชากัน แต่ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม เทวดานี้บรรลุธรรมกันมหาศาลเลย สิ่งที่เป็นธรรมจกรอย่างนี้ออกมาจากใจ ใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แล้วถ้าเราประพฤติปฏิบัติที่ว่าเป็นความมหัศจรรย์ มันเกิดจากใจเรา ถ้ามันไม่เกิดจากใจเรา ใจมันคลุกอยู่กับความสกปรก โสมม ความโลภ ความโกรธ ความหลงนี่นะ เวลาโกรธขึ้นมา หัวใจมันเป็นทุกข์นะ เพราะมันเร่าร้อน พอเร่าร้อน คุณติ โดยวิทยาศาสตร์ มันจะเข้าไปทำให้เลือดสูบฉีดแรงมาก กิริยาแสดงออกไปไม่มีสติสัมปชัญญะเลย

แต่ถ้าเป็นการแสดงธรรมนะ เวลาครูบาอาจารย์เรา ดูหลวงปู่มั่นสิ ครูบาอาจารย์นี้แสดงธรรม ถ้ามันแสดงธรรม ธรรมมันออกมาจากหัวใจนะ มันจะกั๊ดจะฉีกเหมือนกัน แต่มันเป็นธรรมนะ มันเป็นธรรม มันเป็นเหมือนฝนตกฟ้าร้อง ต้องมีฟ้าร้อง ฟ้าผ่า ฝนตกลงมานี่ชุ่มชื้น ในแผ่นดินได้น้ำได้ท่า ได้ประกอบสัมมาอาชีวะกัน นี่เวลาครูบาอาจารย์แสดงธรรม มันออกมามันไม่ใช่ความโลภ ความโกรธ ความหลง มันเป็นสภาวะธรรม เพราะอะไร

เพราะมันถึงใจ เวลาเราถึงใจ ออกมาจากใจ มันถึงใจ มันออกไปตามธรรมชาติ แต่ถ้ามันไม่ถึงใจ มันต้องออกไปด้วยคุณสมบัติ ต้องให้มันนวล ต้องให้ถูกอกถูกใจ เวลาครูบาอาจารย์ท่านพูด เห็นไหม “ต้องขออนุญาตกิเลสก่อนแล้วค่อยพูด” ถ้ากิเลสมันบอกพูดไม่ได้ สิ่งนี้พูดไม่ได้ มันขัดหู ถ้ามันขัดหูมันขัดกิเลสนะ

นี่เวลาครูบาอาจารย์ท่านเทศนาว่าการหรือว่าท่านสั่งสอนลูกศิษย์นะ ท่านเมตตาเรา มหาศาลเลย ถ้าไม่เมตตา จะพูดทำไม พูดออกไปให้เขาเจ็บปวด พูดทำไม แต่ความเจ็บปวดนี้เพราะอะไร เพราะจิตมันสกปรก ถ้ามันแก้ไขของมัน มันจะสะอาดขึ้นมา แล้วมันเป็นเรื่องของเขาเหมือนพ่อแม่กับลูกเลย พ่อแม่นี้รักลูกมาก อยากให้ลูกเป็นคนดี เวลาพ่อแม่ติเตียนลูก ลูกเบื้อ

หน่ายมาก แต่เวลาถูกคนนั้นตีโตขึ้นมา ถ้าถูกคนนั้นตีโตขึ้นมาแล้วมีครอบครัว มีลูก ก็จะไปสอนลูกอย่างนี้ เห็นไหม มันเป็นไปตามวัย มันเป็นไปตามวุฒิภาวะของจิต

ถ้าเป็นวุฒิภาวะของจิตนะ แล้วจิตนี้มันภาวนา แล้วมันได้ฟังธรรม เหมือนกับเราหนีหิวกระหาย แล้วเราได้กินอาหารนั้น มันไปผ่อนคลายทุกข์ของเรา นี่มันอยากอาหารที่ดีขึ้นไปเรื่อยๆ เวลาครูบาอาจารย์นะ ถ้าเราเชื่อมั่นในครูบาอาจารย์ของเรา ยิ่งออกแรงขนาดไหน นั่นนะธรรมะเด็ดๆ ถ้าธรรมะเด็ดๆ ออกมาอย่างนี้ ทุกคนอยากฟังอย่างนั้น แล้วถ้าฟังเทศน์ทุกวันๆ นี่ถ้ามันคลุกจึ้อยู่ มันบอกว่าจิตซัด มันเบื่อหน่ายไป แต่ถ้าเป็นธรรมะเด็ดๆ มันเข้าถึงใจ เข้าถึงใจเรามันก็เข้าไปเพื่อจะกระเทือนใจในหัวใจของเรา

เวลามันพูดออกไป เขาจะโกรธ เขาจะเกลียดขนาดไหน มันไม่ได้เกลียดเขา แต่เพื่อให้เขารู้สึกตัว ถ้าเขารู้สึกตัวของเขา เขาจะแก้ไขของเขา ถ้าเขาไม่รู้รู้สึกตัวของเขา แล้ววิธีการ เห็นไหม วิธีการจะให้เขารู้สึกตัว เพื่อจะไม่ให้เขายึดมั่นนะ ถ้าเป็นกิเลสของเรา ความเห็นของเรา แล้วคนติเตียนเรา นี่ซีมันจะมากขึ้น กองใหญ่ขึ้น มันจะยึดของมัน ยึดความรู้สึก ยึดความคิดว่าเราถูกต้องๆ

แต่ถ้าเราภาวนาขึ้นมาซะ แล้วมันเป็นปัญญาของเรา แล้วมันทำลายออกไป มันชำระออกไป เหมือนเนื้อร้ายเลย ถ้าเนื้อร้ายเก็บไว้นะ มันจะทำให้ร่างกายเราเจ็บปวดไปมากๆ แล้วเนื้อร้ายมันจะเป็นแผลให้มากขึ้นจนเราจะเสียชีวิตได้

กิเลสก็เหมือนกัน มันจะทำให้เราเสียเวลา มันจะคิดไป ถ้าคิดอย่างนี้ เข้าใจว่าสิ่งนี้เป็นธรรม มันจะไม่ปฏิบัติต่อไปก้าวหน้า แต่ถ้ามันเห็นว่า สิ่งนี้เป็นอุปกิเลส ความสว่างไสว ความผ่องใส ความต่างๆ นี่กิเลสทั้งนั้น เพราะอะไร เพราะมันมีจิตรู้ จิตมันรู้ความผ่องใส รู้ต่างๆ แต่ตัวจิตไม่ได้ชำระมัน แต่ถ้ามันย้อนกลับนะ เพราะอะไร เพราะมันคิดในจิตกับธรรม

กาย เวทนา จิต ธรรม เห็นไหม จิตกับธรรม จิตผ่องใส จิตเศร้าหมอง จิตต่างๆ สิ่งนี้ความสะอาดมันจะเข้าเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป ถ้าเราสะอาดขึ้นไป ยิ่งสะอาดมันจะเห็นเลย ชั้นของโสดาบัน มันละสักกายทิฏฐิ ชั้นของสกิทา ละสิ่งที่เป็นธาตุขันธ์ ถ้าเป็นชั้นของอสุภะ นี่กามราคะ

คูสิ คูสิ มันจะผ่องใสขนาดไหน มันยังมีอยู่ตลอดไปจนถึงที่สุด เห็นไหม ถึงที่สุดนะ “จิตเดิมแท้ผ่องใส จิตเดิมแท้หมองไปด้วยอุปกิเลส” จนถึงปฏิสนธิจิตนี้มันก็ยังเป็นซี เพราะมันเป็นมาร สิ่งที่เป็นมารเพราะอะไร เพราะมันไปเกิดบนพรหมณะ

สิ่งที่ไปเกิดบนพรหม เราจะต้องดูก่อนว่ากิเลสของเรามันน่ากลัวไหม ถ้ามันน่ากลัว เราจะยอมรับสิ่งนี้ ถ้าเรายอมรับสิ่งนี้ เวลาวิปัสสนาไปนะ ครูบาอาจารย์ท่านเห็นสิ่งนี้มาก่อน ท่านเห็นสิ่งที่มันเป็นไปได้ของใจ ใจมันมีสิ่งนี้อยู่ในใจ แล้วมันสะอาดเข้ามา มันถึงเป็นความลึกกลับ ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ชี้แนะนะ เวลาทำเข้าไปมันติดหมด แม้แต่ขั้นของสมาธิก็ติดแล้วนะ

แล้วเวลาวิปัสสนาเข้าไป มันปล่อยวางหนหนึ่ง ก็ไปเหมาเอาว่าสิ่งนี้มันเป็นตทังคปทาน มันเป็นการปล่อยวางชั่วคราวใจ มันปล่อยวางเพราะมันไม่มีขณจิต มันไม่มีเหตุมีผล ถ้ามันไม่มีเหตุมีผล เราว่าสิ่งนี้เป็นธรรม นี่มันสวมนะ ธรรมะนี่บังเงา ถ้าบังงานะ แล้วใจเรามันก็มีขี้อยู่แล้ว มันเชื่อ เพราะความสภปรกของใจ

คำว่า “ชี้” นะ แล้วสิ่งที่เราทำขึ้นมา เวลาปัญญามันหมุน คำว่า “ปัญญามันหมุน” มันเป็นโลกุตตรปัญญา ถ้าไม่ใช่โลกุตตรปัญญา มันจะเกิดตทังคปทานไม่ได้ คำว่า “ตทังคปทาน” มันเห็นแยกแยะใจ เหมือนเราเรียนหมอ แต่เรียนไม่จบ โคนรีไทร์ เราเรียนไม่จบใช่ไหม เราจะไม่เข้าใจกระบวนการทั้งหมด ว่าไม่เข้าใจก็เข้าใจ เพราะเรียนมา เรียนมาอยู่ แต่ไม่จบ เรียนไม่จบ นี่ก็เหมือนกัน เวลาตทังคปทาน มันเป็นอย่างนั้นนะ มันเห็นอยู่ แต่พอไม่เข้าใจนะ มันก็มีความสงสัย ใช่ไหม

แต่ถ้าเราเรียนจบ เราจะเข้าใจกระบวนการของมันทั้งหมด ว่าสิ่งนี้ใช้มันหลบ แล้วมันคือยา ถ้าใช้มันคือยาแล้วเราจะแก้ไขอย่างไร เห็นไหม เขาต้องให้ยาที่เข้มข้นขึ้น หรือใช้ยาตัวอื่นเข้าไป เพื่อจะให้ใช้มันไม่คือยา ไม่หลบอยู่ในร่างกายนี้

นี่ไง ถ้าตทังคปทานมันมีอาการอย่างนี้ เราถึงจะต้องพยายามทำมากขึ้น เหมือนกับเราทำสมาธิได้ แล้วเวลาจิตมันเสื่อม คำว่า “จิตเสื่อม” นะ จิตเสื่อมเพราะเราไม่รู้จักวิธีการรักษา แต่ถ้าคนชำนาญนะ มันไม่เสื่อม แต่มันจะไปติดเรื่องอวิชา เรื่องกิเลส คำว่า “ติดกิเลส” หมายถึงวิปัสสนาไปแล้วมันไม่ปล่อยวางตามความเป็นจริง แล้วมันก็ไปนอนเนืองอยู่อย่างนั้น เห็นไหม ความเสื่อมมี ๒ ลักษณะ ความเสื่อมของขั้นสมาธิ เสื่อมหมดจากความสุขในหัวใจ กับความเสื่อมเรื่องของปัญญา ปัญญามันวิปัสสนาไปถึงตทังคปทานแล้วมันปล่อยๆ ปล่อยแล้วกิเลสมันบังเงา มันก็ว่าสิ่งนี้เป็นธรรม

แต่ถ้ามันวิปัสสนาซ้ำ ซ้ำๆๆๆ คำว่า “ซ้ำ” มันใช้แง่มุมใหม่” ใจ มันต้องมีอุบายวิธีการใช้ใหม่ ว่าเราทำอย่างนี้ กิเลสมันรู้ทันแล้ว รู้ทันมันก็สร้างภาพ มันก็ทำว่าสภาวะธรรมเป็นสภาวะแบบ

นี่ สภาธรรมที่ว่างๆ กันอยู่นี้ วิปัสสนากันคำว่าว่างๆ นี้ ถ้ายังว่าว่างๆ ยังมีความสงสัยอยู่นะ เป็นธรรมไม่ได้

เวลาธรรมนะ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สัตถ์พตปรามาส คำว่า “วิจิกิจฉา” มันถึงเลสงสัย สิ่งถึงเลสงสัยเพราะมันมีเชื้อไข มันมีเชื้ออยู่ มันมีความสืบต่ออยู่ มันถึงสงสัย เพราะตัวหัวใจมันสงสัย ถึงตทั้งคปหานมันถึงสงสัย

แต่ถ้ามันเป็นความจริงนะ มันสะอาดด้วยความเห็นของเรา ถ้าเราทำความสะอาดมัน สมุจเฉทปหาน มันไม่สงสัย ไม่สงสัยเพราะอะไร เพราะมันเห็นจริง ๑. ความเห็นจริงกับความป็นจริง ความป็นจริงเพราะมันสะอาดจริงๆ ถ้ามันสะอาดจริงๆ มันจะไปหาความสกปรกมาจากไหน ละ

สิ่งที่เป็นร่างกายอยู่นี้มันสะอาดไม่ได้เพราะอะไร เพราะมันเป็นธาตุ มันเป็นวัตถุ วัตถุมันต้องมีอาหารไปเสริมมันตลอดไขใหม่ มันถึงทำให้ชีวิตนี้ไม่ตาย ถ้ามันตายมันก็จบ แต่ถ้าเป็นจิตมันไม่ใช่เป็นอย่างนั้น ถ้ามันยังมีกิเลสอยู่ สิ่งที่มีกิเลสอยู่มันเป็นนามธรรม สิ่งที่ว่าป็นอวิชา เวลาคนเกิดคนตาย มันผิดได้ไง

สิ่งทีความรู้สึก คุณิ อย่างทีความคิดของเรา ความคิดแต่สิ่งทีมันเศร้าหมอง เราคิดถึงแล้วมันมีความสะเทือนใจ แล้วเราคิดแล้วเรามีปัญญาธรรมเราก็ตป่อย เดียวมันก็คิดอีก แล้วมันไม่เคยถ้าสมัย มันสดๆ ร้อนๆ คิดทีไรน้ำตาไหลทุกที แล้วก็อยากคิด ยิ่งคิดก็ยิ่งน้ำตาไหล ยิ่งคิดซ้ามันก็ยิ่งน้ำตาไหลมากขึ้น เพราะมันสะเทือนใจมากขึ้น

แต่ถ้ามันขาดแล้วมันไม่มี มันคิดไม่ได้ เพราะมันคิดนะมันรู้ทันหมดใจ เพราะสติมันพร้อม คุณิ ว่าสติมันพร้อม ทุกอย่างมันขาดออกไป นี่ถ้ามันสะอาดจริง มันป็นแบบนี้ไง ถ้าใจป็นสะอาดจริง มันป็นฐานะทีจะกลับมาเสื่อมสภาพอีก มันป็นฐานะทีเราจะต้องมาทำความสะอาดอีก แต่ถ้าป็นร่างกายนะ เราทำความสะอาดไหน ต้องทำไปจนตาย

พระอรหันต์... ขณะทีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาบอกพระอานนท์ “อานนท์ ตักน้ำมาเถิด เรากระหายเหลือเกิน เราจะฉันทน้ำ”

ยังต้องตรงยังต้องตรง ยังต้องสนาน พระอรหันต์ทีร่างกายป็นธรรมชาติอย่างนี้ มันก็ยังมีขบของเสียอยู่อย่างนี้ แต่ถ้าป็นหัวใจ...ไม่มี เห็นไหม เวลาสะเทือนใจ พระอรหันต์ เวลาสิ่งที

กระทบกับพระอรหันต์ อย่างเช่นพระโมคคัลลานะที่ว่าเขาทุบตายๆ ขณะที่เขาทุบ มันสะเทือน หัวใจใหม่ ถ้ามันสะเทือนหัวใจ จิตนี้มันต้องหวั่นไหว ถ้าจิตนี้หวั่นไหว...เวลาเราตายเราก็จบนะ เราตายตายไปแล้ว แต่พระโมคคัลลานะนี่โจรทุบจนตาย แล้วเอาจิตนี้...เพราะกรรมพระอรหันต์มี กรรมที่มีอยู่ กรรมที่สะอาด ใช้ฤทธิ์เพราะชำนาญเรื่องฤทธิ์มาก รวบรวมกายนี้แล้วเหาะไปเฝ้าองค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คนตายแล้วนะ ยังกลับด้วย ฤทธิ์รวมขึ้นมาให้ร่างกายเป็นปกติ แล้วไปลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ให้สมควรแก่เวลาของเธอเถิด” เพราะองค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เห็นการรังไว้หรือความเสียใจต่างๆ ให้มีคุณค่าไว้ ให้เป็น สภาวะธรรมเพราะสิ่งนี้เป็นความจริง

“แต่เธอก่อนจะไป ให้ได้เทศนาว่าการ” คือให้แสดงให้หน่อยๆ ได้เห็นก่อน เห็นใหม่ เหาะ ขึ้นไปบนอากาศลงมา เหาะขึ้นไปบนอากาศลงมา แล้วเทศน์สอน แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าบอกว่า “ถ้าใครจะไปส่งพระโมคคัลลานะให้ไป” นี่ย้อนกลับ เหาะไปที่เดิม ไปลงไปที่ เดิมแล้วคลายฤทธิ์ออก ร่างกายนั้นก็กลับเป็นสิ่งที่โดนทุบทำลายแหลกหมด

นี่มันถึงไม่สะเทือนใจพระอรหันต์ใจ สิ่งที่ไม่สะเทือน จิตถ้ามันสะอาดแล้วนะ ไม่มีสิ่งใด จะทำให้มันขุ่นมัวได้ ไม่มีสิ่งใดจะทำให้มีสิ่งที่เป็นความสกปรกอยู่ในใจดวงนั้นได้ ใจดวงนั้นจะ ไม่มีสิ่งใดทำให้มันสกปรกได้เลย แม้แต่ดำรงชีวิตขนาดไหนมันก็จะไม่กลับมาสกปรก แล้ว กลับมาขบถ่ายของเสียออกมาจากจิตดวงนั้นแน่นอนเลย

ถ้ามันวิปัสสนามาเป็นสัจจะความจริง มันจะเป็นอย่างนั้น มันจะปล่อยาง มันจะสะอาด ขึ้นมา เป็นโสดาบันมันก็สะอาดขึ้นโสดาบัน นี้ ๑๐๐ เปอร์เซนต์ก็สะอาด ๒๕ เปอร์เซนต์ พระ สกิทากามีก็สะอาด ๕๐ เปอร์เซนต์ พระอนาคาก็สะอาด ๗๕ เปอร์เซนต์ พระอรหันต์สะอาด ๑๐๐ เปอร์เซนต์ เห็นไหม จิตที่มันสะอาด ๑๐๐ เปอร์เซนต์อย่างนี้ มันจะมีสิ่งใดในหัวใจนั้นอีกล่ะ

สิ่งที่ท่านแสดงออกมามันเป็นคุณประโยชน์กับเราทั้งนั้นนะ ถ้าเป็นคุณประโยชน์กับเรา เราจะเก็บสิ่งนั้นมาเป็นประโยชน์กับเราไหม ถ้าเก็บสิ่งนั้นมาเป็นประโยชน์กับเรา เราเป็นคนมี โอกาสนะ นี่ฟังธรรม เราไปฟังธรรมกัน สิ่งที่ฟังธรรม แล้วต้องให้จิตนี้เป็นประโยชน์กับเรา อย่า ว่าถ้ามันคลุกอยู่แล้ว จะคลุกหนักขึ้นไปนะ

เวลาโลก เวลาโกรธ เวลาหลง ความหลงนี่นะมันมีหลงทุกชั้นตอน หลงตั้งแต่ชั้นโศดาบัน หลงตั้งแต่ชั้นสกิทา หลงชั้นอนาคา แล้วหลงชั้นอรหัตตมรรคยิ่งหลงหนักเลย หลงหนักเพราะอะไร เพราะจิตเดิมแท้มีผ่องใส จิตเดิมแท้หมองไปด้วยอุปกิเลส แล้วจิตเดิมแท้มีมันพิจารณาจิตเดิมแท้ได้อย่างไร

แต่ในชั้นของโศดาบัน สกิทา อนาคา มันเป็นปัญญาในชั้นของชั้นณะ สังขารชั้นรู้ ความคิด ความปรุง ความแต่ง เพราะตัวจิตเดิมแท้กับชั้นมันกระทบกัน สิ่งกระทบกัน วิญญาณรับรู้มันกระทบกัน เหมือนสิ่งที่เป็นสัมผัสกันได้ ขั้วบวกขั้วลบมี วิปัสสนาไป ทำลายกันเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป ความขั้วบวกขั้วลบ ไฟมันต้องมีบวกลบ แล้วมันถึงจะเป็นความสว่างขึ้นมา มันสั่นดาบกันจะเป็นประโยชน์กันขึ้นมา

จิตก็เหมือนกัน ขณะที่มันวิปัสสนามา อย่างที่ว่าหยาบๆ อย่างนี้เรายังทำกันแทบเป็นแทบตาย แล้วเวลาสิ่งที่มันละเอียดเข้าไป ดูไฟสี กำลังไฟสว่างขนาดไหน กำลังไฟที่ใช้คุณประโยชน์ กำลังไฟที่เขาหยาบๆ เขาใช้อย่างหยาบๆ สิ่งทีละเอียดอย่างคอมพิวเตอร์ อย่างต่างๆ ต้องให้มันนิ่ง ไฟมันนิ่ง มันยังมีชั้นตอนของมันไปเรื่อยๆ

สิ่งที่เป็นเรื่อยๆ ขึ้นมา แสงสว่างธรรมดาก็ใช้อะไรก็ได้ สิ่งที่ใช้คุณประโยชน์ขึ้นมาก็ต้องให้คุณภาพมันดีขึ้นมา จิตเหมือนกันเลย วิปัสสนาเข้าไปเป็นชั้นๆ เข้าไป ทีชั้นๆ เข้าไปมันก็เห็นคุณค่าของสติ มหาสติ สติออต โนมัตติ ปัญญาก็เหมือนกัน ปัญญา มหาปัญญา ปัญญาที่เป็นญาณเป็นต่างๆ มันเกิดเป็นชั้นเป็นตอนนะ

นี่การประพฤติปฏิบัติของเรามันถึงจะต้องก้าวเดินไปเรื่อยๆ สิ่งทีก้าวเดิน งานของเรายังมีอยู่มาก การประพฤติปฏิบัติของเราเริ่มต้นนี้ ถ้าเรามีความเชื่อนะ แล้วเราพยายามตั้งใจของเรา จะทุกข์จนเจ็บใจ คนทุกข์จนเจ็บใจ เขาก็ต้องหาอยู่เลี้ยงปากเลี้ยงท้อง

ไอนี้ก็เหมือนกัน เริ่มต้นของเรา เราทุกข์จนเจ็บใจ เขาเป็นเศรษฐี เขาเป็นมหาเศรษฐี เขามีกินมีอยู่ของเขา นั่นก็เป็นสมบัติของเขา เวลาประพฤติปฏิบัตินี้ใจของเขากับใจของเราไง สุขของเขา สุขของเรา หน้าที่ของเราดูใจของเรา หน้าที่ของเรานะ รักษาใจของเรา หน้าที่ของเราทั้งนั้นเลย เขาเป็นเศรษฐี เขามีเงินมีทองของเขา ก็หน้าที่ของเขา เศรษฐีก็กลับมาจนได้ คนทุกคนจิตใจก็เป็นเศรษฐีได้ เรื่องอย่างนี้มันเรื่องของโลกๆ เรื่องของวิญญูะนี่มันเปลี่ยนแปลงได้

แต่คุณธรรมในหัวใจของเรา ถ้าเราทำของเราขึ้นมา มันจะเป็นสมบัติของเรา ถ้าเป็นสมบัติของเรานะ คุณประโยชน์มันอยู่ที่นี้ เราถึงต้องดูใจของเรา การประพฤติปฏิบัติเรื่องของเรา หน้าที่ การงาน หมุ่คณะ การขับเคลื่อนไป ถ้าคนมีน้ำใจ คนทำสิ่งต่างๆ เพื่อหมุ่คณะ มันตอบสนองเห็นใหม่ ในโลกนี้ไม่มีของฟรี แม้แต่สัตว์ ถ้ามันรักหมุ่คณะของมัน มันดูแลหมุ่คณะของมัน สัตว์มันก็จะอาศัยพึ่งพิง ฟุ้งมันจะใหญ่โต นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราทำเพื่อหมุ่คณะ เขาได้ใช้สิ่งนั้นเพื่อประโยชน์จากที่เราทำ แล้วพอใช้ประโยชน์กับเรา มันเป็นบุญใหม่ แล้วเราไปประพฤติปฏิบัติ เราจะสบายใจใหม่

แต่ถ้าเราไม่ได้ทำอะไร แล้วเราใช้สอยสิ่งนั้น สิ่งนี้เวลาเราไปปฏิบัติขึ้นมา มันก็ทิ่มใจเรานะ เห็นใหม่ ขี้ภายนอก ขี้ภายใน ทั้งๆ ที่ยังไม่ทำสมาธิเลย มันก็คลุกแล้ว มันคลุก มันเป็นความตระหนี่ มันเป็นความเห็นแก่ตัว มันก็คลุกซี่ แล้วขี้มันก็ไปส่งกลิ่นเหม็นในขณะที่เรานั่งสมาธิภาวนา เพราะอะไร เพราะมันออกหมดละ คนเรานะ สิ่งที่เป็นของสกปรก เราต้องชำระล้างทั้งหมด แล้วถ้าสิ่งที่สกปรกมันอยู่กับใจเรา ขณะที่เราไปชำระล้างนี้มันจะออกใหม่

เวลาเป็นเรื่องทำชั่วอวด เป็นเรื่องของโลก เราว่าสิ่งนั้นเราได้ประโยชน์ แต่เราไปนั่งสมาธิภาวนา มันเป็นเรื่องของเราแล้ว ถ้าเรื่องของเรา สิ่งนี้มันออกมาหมด แต่ถ้าเราทำได้ทำมาเพื่อหมุ่คณะ เพื่อสิ่งต่างๆ มันจะเป็นบุญกับเรา

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เราทำมาทั้งหมด ถ้ามันความเพียรชอบ งานชอบ มันเป็นเรื่องของเรา ถ้าเป็นเรื่องของเราก็ดูใจเรา ใจเรามันไม่มีกิเลสมาคอยขบไส ถ้าไม่มีกิเลสขบไสนะ มันก็สะอาดเข้ามา ความประพฤติปฏิบัติเราก็ง่ายเข้ามา สิ่งที่ย่างเข้ามาเป็นประโยชน์กับใคร

อาหารเวลาเขาดักใส่ปากกัน ใครดักอาหารเข้าปากคนนั้นก็รู้รสของอาหาร นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตเราได้สัมผัสสมาธิ มันก็เป็นจิตเราได้สัมผัสธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จิตเราได้ปัญญา ที่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ธรรมจักๆ เห็นใหม่ เทวเม ภิกขเว ทางสองส่วน...อรรถกถาญาณุโยคจะรู้จัก กามสุขัลลิกานุโยคเราจะรู้จัก เพราะในการประพฤติปฏิบัติเข้าไป เรื่องของกิเลสเวลามันหลอกมันจะเห็นตรงนี้ เวลาปฏิบัติไปนะ อรรถกถาญาณุโยค ถ้าเราวิปัสสนาไป นี้อุทธัจจะ...รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา สิ่งที่เป็นอุทธัจจะ ถ้าเราวิปัสสนาไป มันเป็นงานเลยเถิด มันก็ไม่มัชฌิมา มันก็ไม่มรรคสามัคคี ถ้าไม่มรรคสามัคคี มันเตลิดออกไปฝ่ายหนึ่ง แต่ถ้าเราวิปัสสนาโดยสุกเอาเผากิน นี้อรรถกถาญาณุโยค

“กามสุขัลลิกานุโยค” ทำแต่ความสุข ทำแต่ความพอใจ สิ่งนี้เป็นกามสุขัลลิกานุโยค ทำตามกิเลส กิเลสมันพาของมันไป เห็นไหม สิ่งนี้มันต้องอยู่ในกาม กามสุขัลลิกานุโยค นี้อยู่ในกาม อยู่ในความพอใจ จิตมันก็เป็นขี้อยู่แล้ว เป็นขี้โลก ขี้โกรธ ขี้หลง แล้วนี่เป็นกามอีก มันก็ยิ่งคลุกกันไปใหญ่ นี่มันก็ตกไปฝ่ายหนึ่ง

แล้ว ๒ ฝ่ายนี้ ถ้าปฏิบัติไปนะ ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ที่ผ่านการปฏิบัติมานี้จะซึ่งใจมาก อุตตกิลมถานุโยค กามสุขัลลิกานุโยคนี้มันเป็นความรู้สึกจากภายในเลย ไม่ใช่การดำรงชีวิตของเรา ทำกันอยู่นี้หรือที่ ว่าถ้าถือเคร่งเป็นอุตตกิลมถานุโยค...ไม่ใช่ มันเป็นจรตนิสัย คนต้องการเข้มข้น คนต้องการพอประมาณ คนต้องการสิ่งที่ทำแล้ว นี่สิ่งที่กิเลสมันพอใจไง ว่าทำไปแล้วมันจะรู้เอง สิ่งรู้เองสิ่งนี้เป็นเรื่องศีล เรื่องจากภายนอก “ศีล อธิศีล” ศีลละเอียดเข้าไป

แต่ถ้าเป็นการปฏิบัติ ปัญญาเวลามันเกิดขึ้นมา มันไต่ตรง มันไคร่ครวญ แล้วมันใช้ปัญญาของมันไป มันเป็นประโยชน์กับใคร ถ้าเป็นอุตตกิลมถานุโยคมันก็ถลาลไป ถ้าเป็นกามสุขัลลิกานุโยค มันทำเหมือนกับไฟที่มันอ่อน เราทำอาหารขนาดไหนมันก็สุกขึ้นมาไม่ได้ แต่ถ้ามันไฟแรงเกินไปมันก็ไหม้ นี่มันเป็นเรื่องของอาหาร

แต่เรื่องของการกระทำ มันต้องมีการทดสอบอย่างนี้ มันถึงเป็นประสบการณ์ไง มันถึงถ้ารู้จักผิด มันถึงรู้จักถูก ถ้าเราไม่เคยทำผิดเลยแล้วเอาความถูกมาจากไหน ผิดก็ได้สัมผัสมาแล้ว เวลามันถูกขึ้นมา มันจะปล่อยวาง ปล่อยวาง ปล่อยวาง แล้วเราต้องซ้ำแล้วซ้ำเล่า ไคร่ครวญของเราตลอดไป คำว่า “ปล่อยวาง” เพราะอะไร เพราะสิ่งที่มันเกิดขึ้นมา เห็นไหม มันเป็นโลกุตตรปัญญา ปัญญาเหนือโลกนะ

ถ้าเป็นธรรมะจะเป็นธรรมชาติ สิ่งที่ธรรมชาติอยู่นี้มันเป็นยาของโลก มันก็เป็นสิ่งที่...คำว่า “ธรรมชาติ” การทดสอบ การธรรมชาติ มันมีตัวแปรมีปัจจัย แต่ถ้าเป็นธรรมนะ สิ่งที่มันเป็นปรมาตถธรรม ใจนี้เป็นปรมาตถธรรม สิ่งในห้องทดสอบ ห้องวิทยาศาสตร์คือหัวใจที่การตรวจสอบ ในหัวใจ สิ่งนี้สำคัญมาก ยิ่งทำขนาดไหน คูสิ เวลาว่าง โลกนี้เป็นความว่าง ผู้ที่เรื่อว่างใจ ว่างหมดเลย แต่ผู้ที่ไปรู้ว่าว่าง ไคร่ละ ถ้าเป็นผู้รู้ว่าว่าง เห็นไหม ห้องทดสอบของเรา เราไปทดสอบ สะอาดหมด ทำดีหมด แต่เรานั่งอยู่ในนั้น เราทดสอบอยู่อย่างนั้น มันจะว่างไปไม่ได้หรอก ถ้ายังอ้าปากอยู่ ยังคุยกันอยู่ จบไม่ได้

แต่ถึงที่สุดแล้วนะมันคับหมด สิ่งที่คับหมด เห็นใหม่ ทำถึงอวิชา ทำถึงว่าจิตเดิมแท้
 ผ่องใส จิตเดิมแท้หมองไปด้วยอุปกิเลส โลกนี้ว่าง กลับมาถอนอัตตานุทิฏฐิ คำว่า “รู้ว่าว่าง” นี้
 อัตตานุทิฏฐิใจ สิ่งที่เริ่มกำหนด เห็นใหม่ “มารเอ๋ย เธอเกิดจากความคำริของเรา ต่อไปนี้จะเกิดใน
 ใจของเราอีกไม่ได้เลย” เห็นใหม่ นี่ความคำริ

ความรู้ว่าว่าง สิ่งนี้มารมันอยู่ตรงนั้น ถ้ามันเป็นอย่างนี้อยู่ มายังเต็มทีของมัน แต่ถ้าทำลาย
 หมดแล้วจบสิ้นกระบวนการ จบหมด ถ้าจบหมดสะอาดหมด ถ้าเห็นความสะอาดนะ ใจนี้สะอาด
 ใจนี้ไม่มีจี๊จับถ่ายมันออกไป ความโลภ ความโกรธ ความหลง จับถ่ายมันออกไปด้วยอริยมรรค
 จับถ่ายมันออกไปด้วยภาวนามยปัญญา แล้วภาวนามยปัญญามันไม่มีในตำรา ไม่มีในที่ไหนทั้งสิ้น
 มีในความรู้สึก มีในหัวใจของผู้ที่มีกิเลส

ถ้าคนที่สิ้นจากกิเลส คุณติ เวลากระบวนการของการกระทำ เวลาสิ้นสุดแล้วนะ มรรค ๔ ผล
 ๔ อรหัตตมรรค อรหัตตผล อรหัตตมรรคมันเป็นสัมปยุตเข้าไปทำลายกัน วิปยุตคลายตัวออกมา
 อรหัตตผล เห็นใหม่ นิพพาน ๑ ถ้าถึงนิพพานแล้วมันพ้นไปจากอรหัตตมรรค อรหัตตผล พ้นไป
 จากภิกขุ พ้นออกไปจากการสืบต่อ พ้นออกไปจากการเป็นวิชาการ มันพ้นออกไปสภาวะแบบนั้น
 มันถึงสิ้นได้ มันถึงสะอาดได้ มันถึงบริสุทธิ์ได้ เห็นใหม่

ถ้าจิตสะอาดบริสุทธิ์อย่างนี้ มันจะเห็นคุณค่า แล้วย้อนกลับมาดูใจ ครูบาอาจารย์ของเรา
 เวลาสิ้นกระบวนการของการประพฤติปฏิบัติแล้ว มันครบวงจระนะ ในการปฏิบัติของเรา ขึ้นตอน
 ไหน ขึ้นตอนนี้ดีอย่างไร ขึ้นตอนนี้กระทำอย่างไร เห็นแล้วมันถึงเห็นใจ เพราะคนเคยทุกข์เคย
 ยาก เคยผ่านวิกฤติมานะ แล้วเห็นลูกศิษย์ลูกหาผ่านวิกฤติ แล้วจะทุกข์ยากขนาดไหน จะเห็นใจ
 ขนาดไหน ก็จะต้องให้เป็นความเพียรชอบ จะต้องให้เขาผ่านวิกฤตินั้นเอง ถ้าคนไม่เคยผ่านวิกฤติ
 คนไม่เคยวิปัสสนา มันจะผ่านไปไม่ได้ เราจะไปแบกรับไม่ได้

คุณติ เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ความสะอาดบริสุทธิ์นั้น ผู้ใดจะ
 รับรองประกันกันไม่ได้ จะเป็นความสะอาดบริสุทธิ์จากใจดวงนั่นเอง”

นี่จิตที่มันจะสะอาด มันจะขับไล่ความสกปรก ขับไล่ความโลภ ความโกรธ ความหลง ขับ
 ไล่ตัวมาร ความโลภ ความโกรธ ความหลงมันเป็นนางตักหา นางอรดีนะ มันเป็นลูกของพญามาร
 แล้วตัวพญามารนี่ตัวเริ่มต้น ตัวสิ่งที่เก็บความสกปรกไว้ในหัวใจ มันยังต้องโดนทำลาย เห็นใหม่
 ถ้ามันทำลายสิ่งนี้ออกไปจากจิต สิ่งนี้มันสะอาดได้

แล้วออกไปจากจิตแล้วจิตมันอยู่ไหน สิ่งที่มีมันสะอาด มันสะอาดอยู่ไหน? มันอยู่ที่ใจผู้รู้นั่นละ มันอยู่ที่ผู้รู้ มันไม่ไปไหน แต่ถ้าสิ่งที่เป็นทางความรู้ของเรา มันยังว่าการอยู่ มันเป็นเรื่องของทางสมมุติหมด อ้าปากคือสมมุติทันที เพราะเป็นผลของวิญญูะ

“สมมุติบัญญัติ” สมมุติบัญญัติมันเป็นปูนหมายป้ายทางให้เราเข้ามานะ เพราะเราพยายามประพฤติปฏิบัติของเรา ย้อนกลับมาในหัวใจของเรา จะแก้ไขสิ่งนี้ได้ จะทำได้ เพราะเรามีความเชื่อ ความเชื่อคือความศรัทธา ความศรัทธานี้จะเป็นหัวใจจักรดึงเราเข้ามาให้ประพฤติปฏิบัติ แล้วเวลาขณะที่ประพฤติปฏิบัติ มันอยู่ที่วาระยะทาง ฉุนะ ระยะทางของทางโลกเขา หนทางเขาวัดกันด้วยกิโลนะ แต่ระยะทางของหัวใจอยู่ที่ลมหายใจ

คนเราอายุไม่เท่ากัน อำนาจวาสนาของคนก็ไม่เท่ากัน ๗ เดือน ๗ วัน ๗ ปี ครูบาอาจารย์ของเราขณะ โจนศิริชะมดตกมาเป็นพระโสดาบันก็มี ในสมัยพุทธกาลฝั่งเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พาหิยะนี่ทีเดียวนั้นเป็นพระอรหันต์เลย คูตี คูเวลาพระสารีบุตร ฟังพระอัสสชิหนหนึ่งเป็นพระโสดาบันขึ้นมาก่อน พระโมคคัลลานะฟังจากพระสารีบุตรก็เป็นพระโสดาบันขึ้นมา ก่อน แล้วออกประพฤติปฏิบัติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอยู่ ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี

พระโมคคัลลานะ ๗ วัน พระสารีบุตร ๑๔ วัน นี่สิ้นกระบวนการไป สิ่งนี้มันเป็นการกระทำ มันเป็นระยะทาง ระยะทางทางโลกเขาวัดกันเป็นกิโลเป็นระยะทาง ระยะทางของเราอยู่ที่การประพฤติปฏิบัติ นี่คือคุณธรรมในหัวใจ ระยะทางคือชีวิตเรานี้ยาวหรือสั้น นี่เป็นระยะหนึ่ง

โลกนี้เป็นวิญญูะ เป็นสภาวะแบบนี้ อยู่ที่บุญ อยู่ที่กุศล เราถึงอย่าประมาทในชีวิตนะ เราจะต้องกระทำ แล้วถ้าอยู่ที่ไหนก็ให้วัดใจ อยู่ที่ไหนก็ให้กำหนดพุทธโธ อยู่ที่ไหนก็ให้มีสติ นี่คือการกระทำตลอดไป แล้วเราจะเป็นผู้ที่ไม่ประมาท เอวัง